

TEMA BROJA

Što su prednosti samostalne Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji, a što su njene najveće mane

INTERVJU

Gerald Knaus, predsjednik Evropske inicijative za stabilnost (ESI), o daljim koracima Crne Gore u procesu evropskih integracija

ANALIZA

Što znači najnovija odluka šefova država i vlada EU da apsorpciona moć EU više neće biti kriterijum za proširenje

UVODNIK

Crna Gora kao samostalna država može brže i lakše ka evropskim integracijama. Ova tvrdnja predstavnika crnogorske Vlade lijepo zvuči, ali će morati i da bude dokazana. Svakom malo upućenijem u složenu problematiku procesa približavanja Evropskoj uniji jasno je da je to u osnovi tačno: mali sistem je prilagodljiviji svim onim standardima koji važe u EU i koje svaka zemlja koja teži da postane dio kluba 25-orice mora da ispuni. U malom sistemu se lakše donose odluke, ako je proces odlučivanja dovoljno koordinisan i ako iza uvjeravanja da je Crna Gora potpuno posvećena "savladavanju prepreka na putu ka Evropskoj uniji" zaista stoji beskompromisna odluka da tako i bude. Uz to, Crna Gora nije prijetnja evropskom tržištu jer, nažalost ili na sreću, nema jaku poljoprivrednu proizvodnju zbog koje bi se morala prepirati sa predstavnicima Evropske komisije oko izvoza i kvota. Mala Crna Gora nije ni potencijalni izvor imigranata, uspostavila je kontrolu granica po standardima EU, zbog čega može mirnije očekivati pregovore o olakšicama viznog režima. Na kraju, izlaskom iz zajednice sa Srbijom oslobodila se jednog od glavnih političkih uslova za nastavak pregovora o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju: nema više nikakvih obaveza prema Haškom Tribunalu.

To stoji, ali i da se sudstvo u Crnoj Gori ne smatra potpuno profesionalnim i oslobođenim uticaja politike, da Crna Gora tek treba da se ozbiljnije potruditi da korupciju svede na razuman nivo, da raskine veze organizovanog kriminala i dijelova vlasti, da poboljša administrativni kapacitet u svim Vladinim resorima, a ne samo u Ministarstvu za evropske integracije, kako piše u dokumentima EU. Sve to traži Vladu koja neće kalkulisati sa interesima partija na vlasti. Vladu koja je spremna da s riječi pređe na djela. **N.R.**

EVROPSKA KOMISIJA UŽURBANO PRIPREMA NACRT SSP SA CRNOM GOROM, NASTAVLJA SE TAMO GDJE SE STALO DOK JE CRNA GORA BILA U SCG

Nastavak pregovora od septembra?

Iako su iz Vlade očekivali da će Savjet ministara Evropske unije već u junu odobriti Evropskoj komisiji da nastavi pregovore o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa Crnom Gorom, ta odluka se, po svemu sudeći, može očekivati tek u septembru.

Šef Delegacije Evropske komisije u Beogradu **Josep Lloveras** najavio je 16. juna da EK daje sve od sebe da do kraja jula predloži Evropskoj uniji novi mandat za pregovore o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Crnom Gorom. Ako EK svoj dio posla ne završi do julske sjednice Savjeta ministara EU, to znači da (pošto je avgust mjesec odmora u EU), Savjet ministara u septembru može odobriti Evropskoj komisiji da nastavi pregovore sa samostalnom Crnom Gorom.

U pregovorima o SSP Crna Gora i EU dogovaraju u kojim rokovima Crna Gora mora da uskladi svoje zakonodavstvo sa pravom EU, kao i do kada će cjelokupan sistem (ekologija, poljoprivreda, saobraćaj, zaštita potrošača...) funkcionisati po normama EU.

Takođe, utvrđuje i kada će Crna Gora moći da otvori svoje tržište za proizvode iz EU. Sporazumom se određuje koji proizvodi iz EU mogu odmah biti izvezeni na crnogorsko tržište bez ikakvih carinskih barijera i nakon koliko godina će ono moći da bude dostupno i za najosjetljivije proizvode, čijom visokom carinskom zaštitom Crna Gora mora da štiti svoju proizvodnju. S druge strane, odmah nakon potpisivanja Sporazuma, EU

Josep Lloveras

otvara vrata za sve proizvode iz Crne Gore proizvedene po standardima EU, s tim što za neke postoje količinska ograničenja.

Kako je ranije najavljeno iz Vlade, više od polovine teksta sporazuma je već ispregovrano, tehnička komunikacija sa EK je nastavljena odmah nakon referenduma, tako da nije neravno da Sporazum bude potpisan do kraja godine. Procedura nalaže da, nakon što EK utvrdi nacrt sporazuma sa Crnom Gorom, isti predlaže Savjetu ministara EU koji, ako se složi sa njim, odobrava EK da nastavi pregovore dajući joj novi mandat. Nastaviće se sa one tačke do koje je Crna Gora stigla u pregovorima sa EK dok je bila dio SCG.

"Dajemo sve od sebe da taj domaći zadatak uradimo kao dobri studenti i da Komisija prijedlog mandata završi prije ljetnje pauze i do tada ga predstavi državama članicama, a onda će one raspravljati i odobriti novi mandat", kazao je Lloveras.

On je izjavio da će EK otvoriti kancelariju u Podgorici, koja je najavljvana još prošle godine.

"Što je ranije obećavano, sada će se ispuniti. Podgorica će brzo biti sjedište kancelarije Evropske komisije. Ne mogu reći kada će to biti jer nijesmo odredili datum, ali odluka da to učinimo je donijeta i radimo na njoj", rekao je Lloveras.

Zgrada Evropske komisije

foto: VIJESTI

Piše: dr Judy Batt

Napraviti uspjeh od crnogorske nezavisnosti – lekcije iz Slovačke

Kao pažljivi posmatrač kratke i nesretnje istorije državne zajednice Srbije i Crne Gore, često sam se prisjećala onoga što sam naučila promatrajući kako Česi i Slovaci rasturaju svoju zajedničku državu između 1989. g. i 1993. godine. Iako sam nekoliko godina radila na "Čehoslovačkoj" politici, nijesam očekivala da će ova federacija propasti. U datom trenutku, to za mene nije imalo smisla: činilo se da je takva odluka u suprotnosti sa njihovom zajedničkom ambicijom da se pridruže EU, koja je na svoj način takođe neka vrsta federacije. Nije se činilo izvjesnim ni da bilo Česi, bilo Slovaci, zaista žele posebne države (što je bio i razlog da njihove vođe odluče da ne rizikuju rješavanje ovog pitanja putem referendum).

U pozadini prijateljskih odnosa između Čeha i Slovaka, mogla su se nazreti uzburkana istorijska neprijateljstva, ali teško da su tada dostizala dubinu i ogorčenost zbog kojih bi razlaz bio "istorijski neizbježan" i neophodan (kao što je bio slučaj sa odvajanjem baltičkih republika od Sovjetskog Saveza 1991. godine). Činilo se da su upravo usputni faktori doveli do odlučujućeg rezultata: lična neprijateljstva između **Klause** i **Mečijara**, pobjednika na izborima 1992. godine u Češkoj i Slovačkoj; nefunkcionalne federalne institucije naslijeđene iz vremena komunizma, koje su u ovim kritičnim godinama nakon komunizma učinile neobično jednos-

tavnom blokadu parlamentarnog konsenzusa od strane samo šačice poslanika jedne ili druge republike. Gotovo je izgledalo kao da su dvije odvojene države nastale tek igrom slučaja.

Međutim, pažljivim preispitivanjem, shvatila sam da postoje i dublji razlozi protiv opstanka takve federacije. Slovačka je sustigla Češku po pitanju društveno-ekonomskih uslova, ali su u tom procesu i Slovaci postali samouvjereniji kao nacija. Kako su "odrasla", Slovačka "mlađa braća" postajala su sve više svoja, sve manje nalik Česima, i sve manje su podnosila nezgodnu naviku Čeha da dominiraju i govore im što da rade. Iako je većina stanovnika obje države željela zajedničku državu, njihovi su se identiteti sve više razlikovali i uslovili da ideje o tome kako bi ta država trebala da izgleda budu sve različitije. Referendum ne bi riješio ovaj problem.

Štoviše, postojale su bitne strukturne razlike između ekonomija dviju republika. Politička ekonomija reformi pokretana je različitim potrebama i interesima u ovim zemljama, što je učinilo problematičnim definisanje zajedničke reformske strategije i time dodatno opteretilo funkcionisanje federacije. Ni mogućnost integracija u EU nije posebno favorizovala federaciju. Naprotiv, čak je učinila državnu nezavisnost jednako realnim i bezbijednim izborom. Tako se i desilo. Nezavisna Slovačka, pošto je izgubila pet godina u lutanjima pod Mečijarovom vladavinom, brzo je sazrela kao demokratska država i postala jedna od najuspjelijih primjera integracije u EU. Samo jedan dokaz ovog uspjeha je i neizmerno konstruktivan doprinos slovačkih diplomata rješavanju crnogorskog

"problema" u ime EU.

Komentar jednog od mojih prijatelja iz Beograda, dok smo raspravljali o rezultatima referendum, ponovo me podsjetio na paralele sa Srbijom i Crnom Gorom. Prema njegovom shvatanju, trenutak koji je odlučio sudbinu državne zajednice bio je atentat na **Đinđića** – pri čemu je on želio da kaže da su lični odnosi između Đinđića i **Đukanovića** bili ključni za opstanak državne zajednice. Ako je tako, osnove državne zajednice su zaista bile krhke, pa su je zategnuti odnosi između **Košunice** i **Đukanovića** osudili na propast. Slučaj već viđeno: Klaus i Mečijar, ponovo?

Da li je to sve? Među onih 55.5% crnogorskih glasača koji su izabrali nezavisnost, nijesu svi napravili taj izbor zbog neke lične odanosti Đukanoviću. Podrška za nezavisnost smanjila se nakon pada **Miloševića** i bila je ispod 50% u najvećem broju istraživanja javnog mnjenja iz tog vremena. Podrška državnoj zajednici bila je još niža, i od tada se nije povećavala. Oko 25% glasača su bili "neopredijeljeni" ili "nezainteresovani" – sve do referendumske kampanje. Što je natjeralo dovoljan broj ovih neodlučnih glasača da prigrle nezavisnost i tako osiguraju ovaj rezultat? Neki bi rekli da su slučajni faktori bili presudni, posebno odluka EU da 3. maja suspenduje pregovore o SSP-u zbog prekršenih obećanja Košunice da će predati **Mladića** Međunarodnom tribunalu u Hagu. Time je utvrđen ključni argument za nezavisnost: da će, ako se budu i dalje držali državne zajednice, crnogorska perspektiva za pridruženje EU biti ozbiljno ugrožena. Sad Košunica krivi EU za rezultat. Eto, ponovo je Srbija žrtva nesposobnog,

neznačajnog, "miješanja Velikih sila" na Balkanu.

Međutim, teško da su i ubistvo Đinđića i prekid pregovora o SSP-u bili neočekivani slučajevi, "u zao čas"? Teško. I jedno i drugo ukazuju na neke osnovne probleme u prirodi Srbije kao države i kao partnera u državnoj zajednici. I jedno i drugo dokazuju da Srbija ima teškoća u obračunavanju sa nasljeđem iz perioda Miloševića, i konsolidovanju stabilne demokratije zasnovane na vladavini prava. Naravno da ni Crna Gora nije bez svojih mana u tom pogledu, ali ostanak u zajednici sa Srbijom teško da bi joj pomogao u njihovom rješavanju. Meni se čini da su upravo ova pitanja bila presudna za ishod referendumu u Crnoj Gori. Za one glasače, sumnjičave ili nezainteresovane za nezavisnost, najbolji razlog da 21. maja zaokruže "da" bio je upravo to što je nezavisnost, sve u svemu, predstavljala naizgled sigurniji način da se stavi tačka na frustrirajući kaos u politici statusa quo, i što bi nezavisnost značila i brži napredak ka integraciji u EU.

Time otkrivamo nešto vrlo zanimljivo u pogledu identiteta ove nove države koja je još uvijek u povoju. Crnogorci, slovenskog porijekla i pravoslavne vjeroispovijesti, dugo su bili žestoko ponosni da svoj jedinstveni istorijski i kulturni identitet, ali i zbunjeni problemom da li su "nacija" različita od Srba, te stoga duboko

podijeljeni po pitanju državne nezavisnosti. Ranih 90-ih, Slovaci su isto tako bili podijeljeni po pitanju državnosti, ali sasvim sigurni u svoj nacionalni identitet, etnički gledano. Ako Crnogorci treba da postanu nacija – kolektivni identitet koji traži državu – taj će identitet morati da bude definisan po nekim drugim, netetničkim principima. Tek je 90-ih godina značajan broj ljudi počeo ozbiljno da se pita da li bi njihovom, različitom identitetu možda najbolje odgovarala posebna država. To se, naravno, dogodilo za vrijeme Miloševića.

Pravi razlog Đukanovićeve odluke da raskine sa Miloševićevom politikom i okrene se nezavisnosti za mene je i dalje nepoznanica – najčešće se objašnjava razlozima ličnog oportunizma. Bio je to uistinu snalažljiv potez, ali je imao i dublje posljedice, shvatao to Đukanović ili ne. Ideja crnogorske nezavisnosti mogla je postati ubjedljivava samo ako je bila zasnovana na nečemu mnogo višem od kratkoročnog ličnog političkog interesa. Državi je potrebna svha, i Crna Gora ju je pronašla u suprotstavljanju brutalnim manipulacijama od strane Miloševićevog režima, posebno njegovom ubilačkom zagovaranju etničkog nacionalizma, koji je doveo ostatak bivše Jugoslavije u sukob sa Evropom i ostalim svijetom. Time je otvoren novi prostor za stvaranje crnogorskog nacionalnog identiteta, zasno-

vanog na istorijskoj teritoriji i tradicijama, ali i sa ambicijom da postane moderan, da bude demokratski i da se "vрати Evropi".

Tako definisan nacionalni identitet je kapital koji crnogorski građani ne smiju prepustiti na milost i nemilost svojim političarima. Ne smiju dozvoliti da ih povuku u ćorsokak, kao Slovake pod Mečijarom. Probni kamen nezavisne Crne Gore biće ispunjenje obećanja da se konstituiše kao pluralistička, inkluzivna država. To je državna ideja koju su albanska, bošnjačka i muslimanska manjina ne samo prihvatile, već i pomogle da se ostvari. Moraće se nastaviti u tom pravcu. Crna Gora sada mora da odmami protivnike nezavisnosti i preotme ih zovu srpskog entičkog nacionalizma. Većina koja podržava nezavisnost mora da dokaže da je Crna Gora jednako dobro mjesto za one koji se smatraju Srbima, kao i za ostale pripadnike političkog tijela Crne Gore.

Ovdje bi crnogorska "evropska orijentacija" mogla biti od pomoći. Zapravo, značajan broj Srba je glasao za nezavisnost, a pretpostavljam da su to učinili zato što su dijelili ambicije svoje zemlje za "povratak u Evropu". S druge strane, ni oni koji su glasali protiv nezavisnosti nijesu samo Srbi. Njihov izbor je bio uslovljen nepovjerenjem u Đukanovića, nezadovoljstvom zbog bogaćenja i korupcije vladajuće elite, razočarenjima zbog ekonomske politike koju vodi Vlada RCG, ili naprosto strahom od nepoznatog. Najbolji način da se razbiju njihove sumnje jeste da nova Vlada dokaže da Crna Gora može da ostvari ono čemu se nadaju kako zagovornici, tako i protivnici nezavisnosti: transparentniju demokratsku vladavinu, bržu integraciju u EU i stvarne ekonomske reforme koje bi donijele prosperitet i socijalnu pravdu. Crna Gora ima šansu da postane jednako uspješna kao i Slovačka. Nemojte je propustiti.

Autorka je ugledna ekspertkinja za zapadni Balkan u pariskom Institutu za bezbjednosne studije Evropske unije (EUISS)

ŠTO SU PREDNOSTI SAMOSTALNE CRNE GORE NA PUTU KA EVROPSKOJ UNIJI, A ŠTO SU NJENE NAJVEĆE MANE

Krupnim koracima naprijed ako Vlada RCG bude znala i htjela

Nepodijeljeno je mišljenje da nakon obnove državne nezavisnosti Crna Gora ima potencijala da brže i lakše ispunjava evropske standarde i približava se statusu kandidata za ulazak u EU, ali pod uslovom da Vlada želi istinsku promjenu sistema. Opozicija i dio nevladinog sektora ocjenjuju da bez sistemskih promjena, koje podrazumijevaju i promjenu vlasti, nema uspješnog puta ka EU. Oni upozoravaju da su sporne privatizacije, slabi administrativni kapaciteti, sudstvo pod uticajem politike i raširena korupcija i kriminal, najbolje potvrde za takvu tvrdnju.

Sa druge strane, u Vladi ističu da Crna Gora spada u nisko

foto: VIJESTI

Sa sjednice Vlade

zadužene države zahvaljujući njenoj politici, da ima veoma nisku stopu inflacije i veliki priliv stranog kapi-

tala. Sve navedeno su bitni pokazatelji koliko je urađeno na trasi ka društvu 25-torice, ali da li je i dokaz da je vlast sposobna da nastavi proces evropskih integracija?

Nakon 21. maja, jedno je sigurno: saradnja sa Haškim tribunalom više nije prepreka na putu Crne Gore ka Briselu.

Ubuduće je sve u rukama zvanične Podgorice koja očekuje da do kraja godine Crna Gora može potpisati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Dobra strana nezavisnosti je i što postoji konsenzus političkih oponenta kada su u pitanju evropske integracija.

I ranije je postojala politička saglasnost, za što je najbolji primjer Deklaracija o evropskim integracijama koja je skoro jednoglasno usvojena u Skupštini RCG, ali su različiti pogledi na državno pi-

RUSKA PRIČA NE PRIJA BRISELU

Opozicija i nevladin sektor upozoravaju da evropske integracije i ruski kapital ne idu zajedno.

"Lično me plaši 'ruska priča' u Crnoj Gori. Nakon KAP-a, ako se ta priča zaokruži kupovinom Rudnika boksita u Nikšiću i Termoelektrane u Pljevljima, dolazimo u situaciju da evropski put Crne Gore bude trasiran off-shor kapitalom. Kako se proevropska priča vlasti uklapa sa tim?", pita **Damjanović**.

On dodaje da Rusi već koriste, ili će u budućnosti moći da koriste, preferencijale na izvoz roba iz Crne Gore za EU.

"Prvi znak da EU "dolazi" u Crnu Goru biće dolazak evropskih investitora", zaključuje **Damjanović**.

I u Grupi za promjene su zabrinuti zbog prodaje domaćih prirodnih i privrednih kapaciteta ruskim korporacijama.

"Crnogorska privreda danas je posebno izložena štetnom i opasnom djelovanju sljedećih ekonomskih poremećaja: visokoj stopi nezapošljenosti, visokom spoljnjem dugu, visokom stepenu javnih rashoda, (ras)prodaji domaćih prirodnih i privrednih kapaciteta velikim (prvenstveno ruskim) korporacijama, velikom broju koncesija i državnih garancija strancima (prvenstveno ruskim oligarsima), te slabom javnom menadžmentu i njegovom neefikasnom upravljanju", naglašava **Srđan Brajović**.

BRAJOVIĆ: BLIŽE SMO BILI EVROPI PRIJE 15 GODINA

Srđan Brajović

U Grupi za promjene su pesimisti zbog polazne tačke sa koje suverena država Crna Gora kreće ka EU.

"Konkretan odgovor na pitanje u kojem je stepenu Crna Gora danas osposobljena za prihvatanje i realizaciju ciljeva, programa i mjera u procesu približavanja EU glasi: "Najmanje od svih dosadašnjih zemalja kandidata za članstvo". Te zemlje imaju visok društveni proizvod i stope štednje, visoke stope investiranja u nove proizvodnje i tehnologije, odlične naučno-obrazovne sisteme, kvalifikovanu radnu snagu i dobar sistem prekvalifikacije, radnu i proizvodnu kulturu s većim procentom inženjera nego

pravnik.... Gdje je u pravno-političkom, ekonomskom i kulturnom smislu Crna Gora danas, da li je nakon višegodišnjeg funkcionisanja njene privrede na "novim ekonomskim načelima" bliža razvijenim zemljama EU ili dalje od njih? Bez pretenzija za sastavljanjem potpune liste strukturnih i funkcionalnih (ne)održivih karakteristika, može se zaključiti kako je ona danas dalje od Evrope nego što je to bila prije 15 godina", ocjenjuje Brajović.

tanje bili uzrok trvenja prilikom rasprava o pojedinim zakonskim rješenjima u koja su ugrađeni evropski standardi.

Vlada RCG će nakon izglasavanja nezavisnosti morati ozbiljnije da se zamisli nad onim istim problemima koje je Evropska komisija uočila i u okviru zajedničke države sa Srbijom.

"Nezavisnost podrazumijeva više odgovornosti nego što je to ranije bio slučaj", navela je portparolka evropskog komesara za proširenje Christina Nagy.

U Studiji izvodljivosti za SCG iz aprila prošle godine, ali i u Izvještaju Evropske komisije iz novembra 2005.g. crnogorske vlasti su upozorene da moraju jačati administrativne kapacitete, smanjiti uticaj politike na pravosuđe, uhvatiti se ozbiljno u koštac sa korupcijom i kriminalom.

Nagy je navela da će Crna Gora morati da dokaže da ima potreban administrativni kapacitet i da je stoga sposobna da izvrši reforme.

"Crna Gora treba da osigura adekvatan broj dobro obučenih kadrova kako bi se mogla nositi sa glavnim zadacima iz oblasti integracija na nivou Vlade i administracije", precizirala je Nagy.

Ona dalje navodi da Crna Gora mora pokazati napredak u reformama pravosudnog sistema, naročito u pogledu borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Prema njenim riječima, EU očekuje da će Crna Gora usvojiti novi Ustav širokim političkim konsenzusom i uz poštovanje evropskih vrijednosti i standarda.

Kao jedna od prednosti nezavisne Crne Gore, ministarka za evropske integracije dr Gordana Đurović navodi pravo na direktno

predstavljanje interesa Crne Gore na putu pridruživanja EU.

"Direktno prestavljanje Crne Gore", kaže ona, "znači i direktan pristup i veći obim podrške od evropskih fondova i programa za zemlje koje se nalaze na putu pristupanja. Kao samostalna država Crna Gora može dobiti više sredstava jer predstavlja poseban subjekt".

Ne treba zanemariti ni mogućnost dobijanja više sredstava iz donacija koja bi, kako kaže Đurović, bila raspoređena u skladu sa prioritetima Crne Gore i potrebama domicilnog stanovništva.

"Takode, osnivanjem kancelarije Evropske komisije u Podgorici, predstavnici crnogorskog društva, odnosno Vlada RCG, Parlament RCG, NVO, mediji, obrazovne institucije ostvaruju direktniji kontakt sa institucijama EU", precizira ministarka Đurović.

Jedna od prednosti Crne Gore na putu ka EU su i postojeće niske carinske stope zbog čega pregovori sa EU o tom pitanju ne bi trebali da budu teški.

"U Crnoj Gori blago su podignute carinske stope samo za osjetljive poljoprivredne proizvode u kojima imamo domaću proizvodnju kako bi se ta ista proizvodnja postepeno prilagodila uslovima rastuće konkurentnosti na jedinstvenom evropskom tržištu", objašnjava Đurovićka.

Ministarka za evropske integracije dalje navodi i da obnova državnosti znači i mogućnost viznih olakšica, uz manje troškove za dobijanje viza.

Đurovićka tvrdi da je, u odnosu na raniji period, značajno povećan administrativni kapacitet Crne Gore za proces pregovaranja i preuzimanja obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

"Kao mali sistem, Crna Gora je u dosadašnjim pregovorima afirmisala dobru koordinaciju svojih institucija i izgradila jasne prego-

varačke pozicije", podsjeća Đurović.

Nezavisnost Crne Gore, prema riječima funkcionera Socijalističke narodne partije **Aleksandra Damjanovića**, ne mora na spektakularan način da ubrza njen put ka EU, ali ga neće ni usporiti.

"Ono što očekujem je da Crna Gora kao nezavisna država, bude pod lupom Brisela", kaže Damjanović.

On je mišljenja da je Crnoj Gori za uspješan put ka EU potrebna "sistemska promjena koja je moguća promjenom vlasti i samog sistema vladanja".

Kao prvi uslov neophodan za početne korake koji će Crnu Goru uspješno pripremiti za ulazak u društvo 25-torice, Damjanović navodi prevazilaženje podjela uzrokovanih različitim pogledima na državni status.

"Drugi uslov je potpuni konsenzus oko evropskog puta, bez obzira na političke razlike. SNP će uvijek biti oponent **Milu Đukanoviću**, ali kada je u pitanju evropski put Crne Gore, uvijek ćemo saradivati i podržati zakone u koje su ugrađeni evropski standardi", naglašava Damjanović.

Kao treći uslov za kvalitetnu pripremu za članstvo u EU, on navodi da je neophodno primijeniti evropske standarde. "Neophodna je brza primjena zakonodavstva. Tako, primjera radi, ništa nije primijenjeno od antikorupcijskih zakona", podvlači funkcioner SNP-a.

Nedostatak administrativnih kapaciteta, što je boljka Crne Gore, prema njegovim riječima, nije u nepostojanju znanja i nemanju kapaciteta.

"Riječ je o nevidenom nepotizmu i odabiru kadrova po partijskoj pripadnosti", zaključuje Damjanović.

On ocjenjuje da novim Ustavom Crne Gore mora biti definisana nezavisnost pravosuđa za šta je, između ostalog, neophodno odrediti da budžet za treću granu

NE TREBA PRAVITI NOVI KIPAR I MALTU

Aleksandar Damjanović

janzu pridruživanja, već na kvalitetu tog puta pridruživanja na kojem Crna Gora želi da sačuva svoj identitet i omogući dinamičan razvoj ekonomije i društva u cjelini" kaže dr **Gordana Đurović**.

vlasti bude nezavistan.

Damjanović kaže da je Crnoj Gori prijeko potrebna izgradnja putne infrastrukture kako bi se obezbijedilo kvalitetno povezivanje sa evropskim putnim koridorima, pri čemu prioritet treba dati saobraćajnicama ka Srbiji jer kroz nju prolaze, ili je planirana izgradnja, značajnih međunarodnih puteva.

Član Upravnog odbora Grupe za promjene **Srđan Brajović** kaže da je u samoj Crnoj Gori neophodno što prije pronaći i primijeniti odgovore na probleme, iako će evropski i svjetski integracioni okviri sve više nametati zajedničke i konkretne kriterijume i pravila kojima se Crna Gora mora prikloniti.

"Drugim riječima, želi li preživjeti kao slobodna i demokratska, relativno bogata, socijalno osjetljiva, kulturno, naučno-tehnološki napredna i ekološki sačuvana zemlja, Crna Gora mora zaustaviti rasprodaju sopstvene zemlje, obnoviti i modernizovati industrijsku i poljoprivrednu proizvodnju, povećati

Osime eventualno Hrvatske, očekujem da će ostale države zapadnog Balkana, (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Srbija i Crna Gora) u EU ući u paket aranžmanu, kao što je to Brisel i do sada radio. To se sigurno neće desiti u ovoj deceniji, ocjenjuje **Damjanović**.

Međutim, on naglašava da je suština priče da Crna Gora za dan ulaska u EU bude pripremljenija od ostalih država kandidata.

"Potrebno je na tom putu osnažiti i iskoristiti svoje potencijale. Nema potrebe za pravljem nove Malte ili Kipra", ističe Damjanović.

"Fokus nije na vremenskom trajanju pridruživanja, već na kvalitetu tog puta pridruživanja na kojem Crna Gora želi da sačuva svoj identitet i omogući dinamičan razvoj ekonomije i društva u cjelini" kaže dr **Gordana Đurović**.

izvoz, ojačati konkurentnost, smanjiti nezapošljenost, socijalnu ugroženost i siromaštvo stotina hiljada crnogorskih građana. Isto tako, prirodu, gradove i lokalnu zajednicu treba zaštititi od sve snažnije i otvorenije devastacije, korupcije, neefikasne birokratije i pravosuđa, zastarjele tehnologije, pogrešne urbanizacije, divlje gradnje, divlje akumulacije otpada, buke, droge, kriminala, nasilja i radne nekulture. Brzina pronalaženja adekvatnih rješenja zavisice od unutrašnjih makropolitickih i makroekonomskih činilaca i aktera, ali u isto vrijeme, u značajnoj mjeri i od međunarodne ekonomske, političke i bezbjedonosne situacije. Prije svega, adekvatna rješenja biće povezana s procesima priključenja EU i zavisna od brzine i obima prihvatanja njenih socijalnih, proizvodnih, radnih, organizacionih, kulturnih, ekoloških i drugih vrijednosti", zaključuje Brajović.

Vladan ŽUGIĆ

GERALD KNAUS, PREDSEDNIK EVROPSKE INICIJATIVE ZA STABILNOST (ESI), O DALJIM KORACIMA CRNE GORE U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

Vjerujem da Crna Gora može da iznenadi mnoge skeptike

U ovom trenutku, pojedine države zapadnog Balkana, među kojima je i Crna Gora, još nemaju ugovorenu saradnju sa Evropskom unijom. To je anomalija koja mora biti ispravljena, i to što prije. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je samo prvi korak u nizu, ali i preduslov za ostale, kakvi su podnošenje zahtjeva za članstvo i početak pregovora, naglasio je u razgovoru za *EIC Bilten* Gerald Knaus, predsjednik Evropske inicijative za stabilnost sa sjedištima u Berlinu i Istanbulu.

"U slučaju Bugarske, Rumunije i Turske, dobijanje statusa zemlje kandidata predstavljalo je istinski preokret, i u ekonomskom smislu i u pogledu društvenog razvoja. U trenutku kada se potpiše ugovor, građani, ali i strani investitori, počinju da gledaju na situaciju drugim očima i da smatraju konačno pristupanje EU izvjesnim ili čak neizbježnim činom. Time započinje spirala evropeizacije koja je transformisala Španiju, Irsku, Portugal, Grčku, države Baltika ili Bugarsku za samo nekoliko decenija ili čak godina".

● **Što je sljedeći korak koji Crna Gora treba da preduzme kako bi napredovala u procesu pridruživanja?**

Crna Gora treba da potpiše SSP što je prije moguće. Nakon toga će vam vjerovatno biti rečeno da ne podnosite zahtjev za članst-

Gerald Knaus

vo, što je savjet koji su dobile Makedonija i Hrvatska, koje su tada riješile da ga ne poslušaju. Mislim da bi i Crna Gora trebala da ne poslušta takav savjet i da podnese formalnu prijavu za članstvo čim SSP bude zaključen. U međuvremenu, morate se pripremiti za efikasnu kampanju kojom bi objasnili donosiocima odluka u EU i zainteresovanoj evropskoj javnosti razloge zbog kojih ste vi spremni za pregovore i način na koji bi ti pregovori pozitivno uticali na evropski projekat u cjelini. To će biti priličan izazov, s obzirom na trenutno raspoloženje u EU, ali su druge države u prošlosti već uspjevale da to prevaziđu.

● **Kakve su Vaše procjene tre-**

nutnih perspektiva Crne Gore u pogledu integracije u EU?

U narednoj godini, Crna Gora ima šansu da ponovo izgradi svoj međunarodni imidž, i dokaže da je sposobna da pređe put koji prelaze Hrvatska i Makedonija. Ukoliko ovaj period bude dobro iskorišćen, i ako, što je najznačajnije, uspijete da izgradite stabilan nacionalni konsenzus u vezi sa pristupanjem u EU, perspektive su ohrabrujuće. Vjerujem da bi Crna Gora mogla da iznenadi mnoge skeptike.

● **Koji su glavni preduslovi za napredak Crne Gore u ovom procesu?**

Stabilan međupartijski konsenzus je glavni preduslov za evropeizaciju: promjene u vrhu države

ČITAV BALKAN MORA ŠTO PRIJE DA POSTANE DIO UNUTRAŠNJEG TRŽIŠTA EU

● **Koliko će trajati period pristupa EU za Crnu Goru? Koliko to zavisi od ukupne situacije u regionu, s obzirom na to da je EU sklona "blokovskim" proširenjima?**

Što se tiče vremenskog perioda za ulazak u EU, ne vjerujem da će ponovo doći do grupnog proširenja. Hrvatska je mnogo napredovala, Turska je već u pregovorima, a Makedonija već ima status kandidata. Međutim, svaki korak koji jedna

država napravi pomaže svima ostalima, jer time proširenje ostaje otvoren proces, a javljaju se i nove mogućnosti. Jedna od temeljnih pretpostavki u EU je da obećanja moraju biti ispunjena. Vidjeli smo da je EU u posljednjih nekoliko godina održala obećanja data Hrvatskoj, Turskoj i Makedoniji. Regionalna saradnja i zajedničko lobiranje takođe mogu pomoći, kao što je to učinjeno na samitu u Solunu 2003. godine.

Kako sada stvari stoje, pominju se izvjesne alternativne mogućnosti za region zapadnog Balkana koje ne uključuju puno članstvo.

Ja ne vjerujem da je regionalna integracija ili posebno partnerstvo moguća alternativa članstvu u EU. S druge strane, slobodna trgovina i privredne strukture otvorene za stranu konkurenciju mogu pomoći razvoju regiona. Ne mislim da u nedavnom evropskom prijedlogu za osnivanje zone slobodne trgovine ima zadnjih namjera, a definitivno niko u Briselu nema iluzija da je ponovno stvaranje neke mini-Jugoslavije moguće. Jugoslavija je pošla putem Dodoa, s njom je završeno i neka se njome sada bave istoričari. Jedina stvarna integracija među državama u regionu biće ona kada sve zemlje budu pune članice EU.

Ono što Evropska inicijativa za stabilnost zagovara u nizu svojih izvještaja još od 2002. godine, jeste da se dalja ekonomska liberalizacija na Balkanu podrži uključivanjem zemalja zapadnog Balkana u program kohezije Evropske unije. Kohezija je centralni koncept EU: pomoći siromašnijim članicama da sustignu ostale, ne kroz finansiranje potrošnje, već kroz podršku ulaganjima koja će unaprijediti proizvodnu moć, razviti infrastrukturu i ljudski kapital. što prije čitav Balkan postane dio evropskog unutrašnjeg tržišta i dio kohezivne strategije, tim bolje za sve ljude u Evropi.

ne bi smjele uticati na pravac političkih reformi. Drugi preduslov je stvaranje utiska stabilnosti u očima svijeta. Spremnost da se uči od prethodnih kandidata je takođe bitna. Ja bih predložio da pošaljete jedan avion pun crnogorskih zvaničnika iz samog vrha administracije u neku od baltičkih država

da bi bili u prilici da vide kako su Estonija ili Letonija sprovele evropeizaciju, pa da se odatle u Podgoricu vrte sa naučenim lekcijama – i entuzijazmom zemalja Baltika.

Najzad, neophodno je pronaći način da se pozitivno iznenadi evropska javnost i zvaničnici EU u

Briselu koji nemaju baš neka velika očekivanja od malih država na Balkanu. To zahtijeva preduzetimljivost i inicijativu. Crna Gora bi, na primjer, već mogla da pripremi detaljan prikaz javne administracije koji će se od nje zahtijevati putem upitnika EU kada jednom podnesete zvaničan zahtjev za članstvo.

● **Po Vama, koje su glavne prednosti, a koje najveće mane Crne Gore u pogledu evropskih integracija?**

To što ste sićušna zemlja sa malom administracijom je ujedno i prednost i izazov. Nekolicina odlučnih ljudi, ubjedljiva strategija za efikasnu upotrebu ograničenih finansijskih i ljudskih resursa, može biti presudna. Crna Gora ima pomalo negativan imidž u nekim djelovima EU (mnogo bolji imidž ima u SAD-u), ali je način na koji je sproveden nedavni referendum definitivno pomogao da se ova slika popravi.

● **Koja je zemlja u regionu, po Vašem mišljenju, najviše napredovala u smislu približavanja EU i zašto?**

U pogledu pojedinačnog napretka u regionu, zasad je Hrvatska najbolje prolazila, dijelom zato što je sa ekonomske strane u boljoj poziciji i zbog toga što je uspjela da skloni s puta obaveze prema tribunalu u Hagu, ali i zato što je bila odlično pripremljena kada je podnijela molbu za članstvo.

Srbija je bila najveće razočarenje: 2000. godine očekivanja su bila veoma visoka, i pitam se što bi se dogodilo da je Srbija i Crna Gora podnijela prijavu za članstvo u EU decembra 2000. godine. Međutim, to je prošlost, a sada je najvažnije da do kraja 2007. godine sve zemlje u regionu imaju potpisan SSP i da budu na putu da postanu i zvanični kandidati za EU.

Vera ŠĆEPANOVIĆ

ŠTO ZNAČI NAJNOVIJA ODLUKA ŠEFOVA DRŽAVA I VLADA EU DA APSORPCIONA MOĆ EU VIŠE NEĆE BITI KRITERIJUM ZA PROŠIRENJE

Za zapadni Balkan ima nade

Zapadni Balkan dobio je još jednu šansu. Nakon sumornih projekcija iz sredine prošle godine koje su govorele da Evropska unija neće dozvoliti dalje proširenje, pošto Francuska i Holandija nijesu prihvatile evropski ustav, šefovi evropskih država i vlada na samitu EU u Briselu sredinom mjeseca složili su se da "kapacitet bloka da apsorbira nove članice ne bude kriterijum za dalje širenje".

To praktično znači – nas je već 25 i već nas je mnogo, ali ćete i vi moći da uđete u klub ukoliko ispunite sve uslove koje članstvo u EU sobom nosi, bez obzira što nove članice za nas mogu da stvore neprilike.

Da su stare članice EU, pogotovo njene osnivači Francuska i Holandija, nezadovoljne efektima najnovijeg talasa pridruživanja iz maja 2004. kada su 10 zemalja centralne i istočne Evrope pristupile EU, bilo je jasno uoči i nakon referenduma u tim zemljama u maju i junu prošle godine. I političari i analitičari smatrali su da je odbijanje ustava bila, između ostalog, reakcija Francuza i Holandana na proširenje jer ih niko nije pitao da li žele još 10 partnera koji stiču pravo glasa da odlučuju o daljoj perspektivi EU. Prema pojedinim analitičarima, poput **Jacques Rupnika**, stara Evropa ili zemlje osnivači EU, pošto su im pristupile nove članice, osjećaju da im stvari polako izmiču iz ruku i da više nijesu oni ti koji će suvereno donositi odluke koje se tiču budućnosti EU. Sada će to zavisiti i od Poljaka, Čeha, Mađara, Litvanaca, Maltežana..., što u Francuskoj, na primjer, teško mogu da prihvate s obzirom da smatraju da

imaju *copyright* na EU.

Ipak, lideri EU su prelomili i poručili zapadnom Balkanu i Turskoj da imaju šansu i da će od njih zavisiti hoće li je iskoristiti. Istovremeno, sugerisano je da ta ponuda neće moći biti realizovana u baš bliskoj perspektivi.

Kako prenose agencije, oni su poručili da bi "doživljaj koji građani

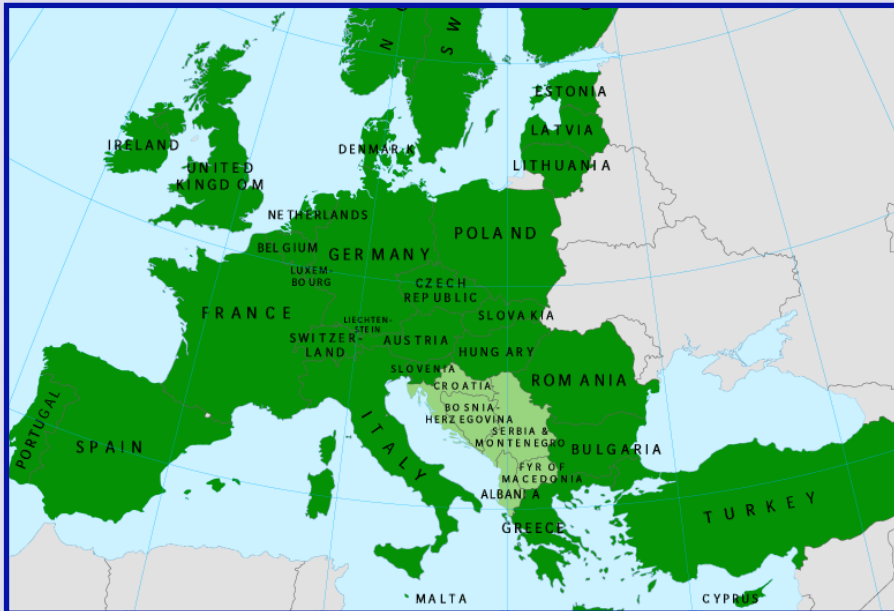
Uniju uči i druge zemlje, Baroso je izbjegao direktan odgovor.

"Bilo bi teško zamisliti takvu mogućnost i zato mislim da je proširenje jedan od glavnih razloga za usvajanje ustava", rekao je predsjednik Komisije.

Za početak, Turska mora ispuniti obavezu da ove godine otvori svoje luke i aerodrome za Kipar, članicu EU.

Turska, koja od 1999. ima status kandidata za članstvo, otpočela je pregovore o pristupanju Uniji u oktobru prošle godine. U međuvremenu, Hrvatska je počela pregovore o članstvu, Makedonija je dobila status kandidata za članstvo, Bosna i Hercegovina i Srbija i Crna Gora su počele pregovore, a Albanija je u prvoj polovini juna potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU.

Crna Gora, nakon sticanja nezavisnosti, vjeruje da će od jula, ili najkasnije septembra, nastaviti pregovore o SSP i da se sporazum može potpisati do kraja godine. Srbija se takođe nada nastavku pregovora započetih u oktobru prošle godine, dok je još trajala državna zajednica SCG, ali je veliko pitanje kada će Brisel "odmrznuti" pregovore sa Beogradom. Prije svega zato što još niko ne zna kada će Vlada Srbije uhapsiti odbjeglog generala i haškog optuženika **Ratka Mladića**. Ako se tome doda da je premijer Srbije **Vojislav Koštunica** optužio briselsku administraciju da je ista kao Mladić jer građanima Srbije prekidom pregovora nanosi štetu koliko i najtraženiji general, teško je očekivati napredovanje Srbije ka EU u bližoj perspektivi.

imaju o proširenju" trebalo više uzimati u obzir u budućnosti, "vodeći računa o strahovima nekih država članica, čiji su građani izrazili zabrinutost zbog pitanja poput zapošljavanja i imigracije".

Da se ipak računa sa daljim proširenjem i da zemlje zapadnog Balkana i Turska imaju nečemu da se nadaju, nagovijestio je predsjednik Evropske komisije **Jose Manuel Baroso**, poručujući da Evropskoj uniji treba ustav da bi mogla efikasnije da funkcioniše.

"Potpuno je pogrešno misliti da će EU sa 25, uskoro 27, a u budućnosti s 30 članica moći da funkcioniše na osnovu Sporazuma iz Nice. To nije moguće i Nica nije dovoljna", rekao je Baroso u Strazburu.

Na pitanje mogu li nakon Bugarske i Rumunije bez usvajanja ustava u

DOBRA VOLJA EU NAJBOLJI LIJEK PROTIV NACIONALISTA

Slovenački ministar inostranih poslova **Dimitrij Rupel** još prošle godine je predlagao kako EU treba da se ponaša prema zapadnom Balkanu i što treba da budu zaključci samita.

"Moramo ostati posvećeni proširenju. Zabrinut sam zbog antireformskih i antidemokratskih sila u balkanskim državama, gdje će radikali i nacionalisti iskoristiti priliku da neodgovorno šire strahove među stanovništvom da je budućnost EU samo iluzija. Ovo sigurno neće biti prvi put da izvjesne političke grupacije baziraju svoju strategiju protiv reformi i demokratije na anti-EU platformi. Iz tog razloga, od vitalnog je značaja da iskoristimo sledeći EU samit da ponovo potvrdimo posvećenost procesu proširenja i da pošaljemo pozitivan signal balkanskim državama, kao i Turskoj, da su one podobne za članstvo u EU", govorio je Rupel.

On je kazao da bi, kao gest dobre volje, EU mogla da izmijeni vizni režima za potencijalne države kandidate.

"Teško je imati kredibilitet i propovijedati o evropskom snu, a ne dozvoliti pojedincima posebno studentima, da ga iskuse. Ipak, moramo sagledati i skepticizam oko proširenja unutar same Evrope. Poslije onoga što se desilo u Francuskoj i Holandiji, prosto je nemoguće pretendovati da se naša javnost i dijelovi elite čvrsto zauzimaju za proširenje. Jer to nije tako. Da bi proširenje ponovo dobilo smisao, potrebna nam je nova formula proširenja koja će popuniti jaz između onih koji su za i onih koji su protiv proširenja unutar Evrope. Proširenje mora imati stratešku svrhu, a ne inertnu putanju", istakao je Rupel.

Osim Rumunije, Bugarske i Hrvatske, sve zemlje regiona s nadom gledaju ka Briselu, ali su, sudeći po izjavama zvaničnika, svjesne da prije

2015. ne mogu računati na ulazak u elitni klub. Poslije Rumunije i Bugarske, kojima je obećano članstvo 2008. godine, računa se da Hrvatska može u

EU 2010. godine, Turska je još neizvjesna, dok ima sve više signala da će zemlje zapadnog Balkana ući u paketu. Kada, veliko je pitanje.

"Pitanje kapaciteta apsorpcije sada je na stolu, Komisija će predstaviti izvještaj do kraja godine, i odustati od ideje da to bude kriterijum", kazao je austrijski kancelar **Wolfgang Schüssel** na konferenciji za novinare nakon predsjedavanja dvodnevniim samitom EU.

Ispostavilo se da su Britanija i Švedska, koje snažno podržavaju proširenje, predvodile protivljenje postavljanju bilo kakve nove prepreke.

Komesar za proširenje, **Olli Rehn** upozorio je vlade da će sposobnost EU da sprovede demokratsku transformaciju jugoistočne Evrope i Turske biti jako oslabljena ako se učini da je kolebljiva u svojoj posvećenosti daljem proširenju.

U retorički balansirajućem potezu, lideri su potvrdili da će EU poštovati svoje postojeće obaveze prema proširenju, dok su naglasili da bi trebalo uložiti svaki napor u cilju zaštite jedinstva i efikasnosti Unije:

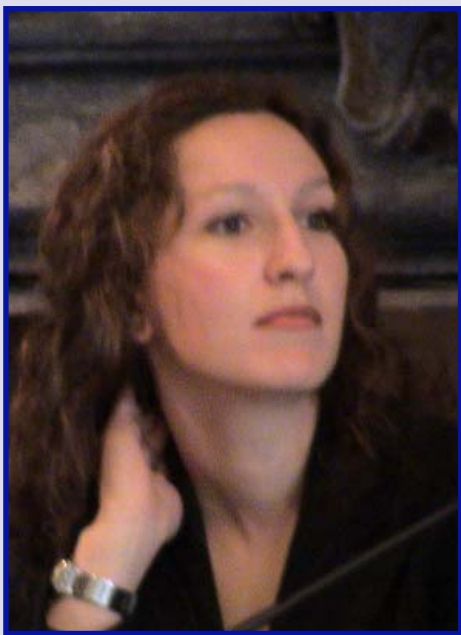
"Biće važno osigurati u budućnosti da je EU sposobna da funkcioniše politički, finansijski i institucionalno dok traje proces proširenja, i da se dodatno produbi zajednički projekat Evrope".

N.R.

FAZE U PROCESU PRIDRUŽIVANJA

	Hrvatska	Makedonija	Albanija	BiH	SCG*
Dijalog sa Evropskom komisijom	Februar 2000.	Januar 1998.	Novembar 2000.	1998.	Maj 2003.
Evropska komisija usvaja studiju o izvodljivosti	24. 05. 2000.	16. 06. 1999.	6. 06. 2001.	18. 11. 2003.	25. 04. 2005.
Početak pregovora o SSP	24. 11. 2000.	05. 03. 2000.	31. 01. 2003.	25. 11. 2005.	10. 10. 2005.
Potpisivanje SSP	29. 10. 2001.	24. 11. 2000.	19. 06. 2006.		
Na snagu stupa privremeni sporazum	01. 03. 2002.	01. 06. 2001.			
Podnošenje zahtjeva za članstvo u EU	21. 02. 2003.	22. 03. 2005.			
Savjet ministara daje status kandidata	18. 06. 2004.	18. 11. 2005.			
SSP stupa na snagu	01. 02. 2005.	01. 04. 2004.			
Početak pregovora o članstvu	3. 10. 2005.				

* Pregovori sa SCG prekinuti 3. 05. 2006. godine zbog neispunjavanja kriterijuma saradnje sa Tribunalom u Hagu

Piše: mr Ana Grgurović

Evropa "sa sobom nosi" temeljne vrijednosti na kojima počiva. Vođena pravničkim načinom razmišljanja, napominjem da se u samom Ugovoru o Evropskoj uniji (u članu 6.) posebno nabrajaju osnovne vrijednosti na kojima ova neobična zajednica počiva: sloboda, demokratija, poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, vladavina prava, poštovanje nacionalnog identiteta svih članica. To je prvi razlog iz kojeg želim biti građanka ove svojevrsne zajednice. Njeno bitisanje je zasnovano na ovim vrijednostima, kratko iskazanim, ali očekivano i logično vrlo teško u potpunosti dostižnim, pa čak i za stare članice EU. No, posebno starije njene članice mogu se pohvaliti sa, u najmanju ruku značajnim, dostignućima u ovom smislu. To se može dijelom primijetiti i osjetiti već pri samom ulasku u jednu od ovih zemalja, bar kada je pravni poredak u pitanju. Danas imamo Evropu bez granica, evropske zemlje koje su (posmatrano sa više aspekata, a posebno ekonomskog) snažno povezane, imamo Evropu sa prilično visokim životnim standardom u svom dobrom dijelu. Sve ove činjenice su za običnog građanina

Zašto želim da budem građanka Evrope?

najvažniji momenti evropskog integrisanja.

Prirodno je da Crna Gora koja se prvenstveno geografski, a zatim i istorijski nalazi u Evropi ima uobličenu, institucijalizovanu i svaku drugu težnju da joj pripada u punom smislu riječi. Put do svima poznate ovakve Evrope je veoma težak. Učlanjenje u EU zahtijeva ulaganje i veliki trud, kako od strane države kao najvećeg nosioca ovog posla, tako i od strane pojedinaca bez kojih je čitav proces nemoguć. To je zajednica koja zahtijeva odricanje, davanje i svojevrsnu promjenu, ali zauzvrat daje dobitak i primanje. Ovo je zapravo najprirodniji mogući uslov povezivanja i integrisanja, počevši čak i od valjane bračne zajednice.

Naporan put do učlanjenja u EU podrazumijeva dostizanje često pominjanih, ali nažalost kod nas i retorički zloupotrebljivanih i izrabljivanih, evropskih standarda.

Želim biti građanka Evrope jer ćemo se svi u Crnoj Gori putem ovakvog približavanja, ili pak djelimičnog ili potpunog dostizanja pomenutih standarda u svim oblastima života, osloboditi ili bar ublažiti sadašnje, da kažem tegobne uslove i način života.

Oslobodićemo se pogrešnih vrijednosti na kojima je crnogorsko društvo izgrađivano i na kojima je tavorilo posljednjih šesnaest godina; oslobodićemo se jednog inertnog i zatvorenog načina sagledavanja stvari i poimanja života i svijeta; popustiće stege korupcije i nepravedno forsiranje nestručnosti

jer se tim sredstvima ne može sprovesti proces istinskog integrisanja u Evropu.

U krajnjoj liniji, oslobodićemo se mučnog stajanja u redovima ispred šaltera ambasada iz kojih vire lica neljubaznih domaćih službenika koji u skladu sa sadašnjom društvenom zbiljom, bez i jednog jedinog osnova, žive u zabludi da su valjda bar na jednoj stepenici iznad nas običnih smrtnika koji čekamo.

Oslobodićemo se iritirajuće neljubaznosti i mraka na licima ljudi koji nas dočekuju u prodavnicama, robnim kućama, buticima i svim državnim organima, ustanovama i institucijama bez izuzetka, koje umjesto ljubaznog, pouzdanog osmjeha (koji bi im trebao biti sastavni dio posla) imaju pogled i stav najljućeg neprijatelja kojemu smo svojim skromnim zahtjevom ili molbom pokvarili dan.

Oslobodićemo se neprikladno odjevenih službenika državnih organa i drugih institucija, naučiti što znači poslovna odmjerjenost i elegancija u svakom smislu te riječi, pa i kada je oblačenje u pitanju.

Uvećaćemo broj ljudi u Crnoj Gori koji posjeduju pasoše, sa poražavajućih 30% (od čega su, prosto da se postidimo, 5% aktivni pasoši) na gotovo 100%; oslobodićemo se državnih službenika formiranih u komunističkom stilu i duhu koji se "ubiše od posla", a u svakoj kancelariji boravi se najviše četiri sata dnevno od čega pola vremena uz kafu i čašu (ne čašicu) razgovora, čast izuzecima kojih

srećom u određenim institucijama ima u značajnom procentu.

Oslobodićemo se običaja izazivanja opšte opasnosti u drumskom saobraćaju izbacivanjem ogromnih komada smeća (poput kora pojedene lubenice) kroz prozor automobila u jeku turističke sezone, na putu prema moru i plaži; oslobodićemo se tajne, noćne, vampirske sječe šuma i svakog drugog vida uništavanja nevjerovatnog, fascinantnog, očaravajućeg, raznovrsnog, ali još uvijek relativno očuvanog prirodnog bogatstva Crne Gore koncentrisanog na za to neuobičajeno malom prostoru (npr. munjevitog stvaranja jezivih deponija smeća na, po pravilu, najljepšim lokacijama, vidikovcima i pejzažima Crne Gore...), itd.

Zaista, ovi u značajnom dijelu vrlo banalni primjeri, gotovo će nestati pravim, istinskim poštovanjem standarda koje je razvio dobar demokratski dio našeg kontinenta – Evrope. Nestanak, ili bar umanjeње intenziteta, ovih i mnogih drugih sličnih i srodnih pojava je razlog iz kojeg bih kao obična građanka željela biti dio Evrope. Nadam se da će evropsko integrisanje naše Crne Gore učiniti da ubuduće bude manje primjera neevropskog ponašanja naših ljudi, kakav primjer ponašanja prosto ilustruje jedna (ipak) pravnička anegdota koja je na

našu žalost istinita. Objasniću bolje. Naši ljudi su vrlo dovitljivi i inventivni, posebno kada su u pitanju prolasci tajnim prečicama i zaobilaznicama do žarko željenog cilja. Tako je u Švedskoj, skandinavskoj zemlji koja nasilje relativno malo poznaje čak i u svojoj umjetnosti, jedan čovjek, kako često kažemo "naše gore list", lovio ribu uz pomoć dinamita, tom užasavajućom metodom nerijetko korištenom na našem lijepom jugu. Očekivano za Švedsku, on je otkriven. Ali i oslobođen, nakon zaprepašćenja ukupne švedske javnosti ovim načinom ribolova, ako se tako može i nazvati. A oslobođen je iz vrlo prostog razloga, zbog poštovanja osnovnog principa krivičnog prava: "Nulla poena sine lege, Nullum crimen sine lege" – "Nema krivičnog djela, niti kazne ako nijesu propisani zakonom". Dakle, prostom logikom možemo zaključiti da se nijedan Šveđanin do dana današnjeg nije sjetio ovog "eksplozivnog" metoda ribolova!

Poštovanje evropskih standarda, dakle, znači promjenu svijesti i sistema vrijednosti, znači gotovo kraj mutantnih i izvitoperenih, ali za tranziciju jednog društva uobičajenih, vrijednosti koje su (na našu žalost) bile vodilja određenom, nemalom broju pripadnika generacija stasalih tokom devedesetih godina.

Poštovanje pomenutih standarda znači i oslobađanje od mentalitetskih karakteristika koje su nazadne, usporavajuće, neke možda i necivilizacijske u određenoj mjeri, a uz obavezno očuvanje onih pravih, istinski pozitivnih nacionalnih i tradicionalnih elemenata koje svaka zemlja na planeti ima. Crna Gora i te kako ima ovakvih elemenata. Srećom, neki od njih su još uvijek očuvani u znatnoj mjeri.

Napomenimo i da poštovanje ovih elemenata znači i pozitivnu modernizaciju društva čiji će nosioci biti mlade generacije koje stasavaju i koje će se integrisanjem Crne Gore u Evropsku uniju moći školovati u svim evropskim zemljama. Te generacije će sve svoje granice razviti i proširiti van svoje zemlje i Balkana. Čeka nas dug put izgradnje bogatog, u potpunosti stabilnog i kvalitetnog društva, koji je, moramo biti realni, bez kraja i za sve zemlje već ujedinjene Evrope, ali koji je praćen stalnim napretkom i vječnom željom da jednom svi zajedno dođemo do samog kraja, do države, odnosno "nečeg drugog" u kojemu će građanin živjeti u potpunom blagostanju.

Autorka je Izvršna direktorka Centra za obuku sudija Republike Crne Gore. Magistrirala je evropske integracije i regionalizam.

OSMAN TOPČAGIĆ, DIREKTOR DIREKCIJE ZA EVROPSKE INTEGRACIJE PRI VIJEĆU
MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Napredovanje ka EU najbolja je garancija stabilnosti regiona

Proces stabilizacije i pridruživanja je pokazao svoje prednosti. Sve države su tokom 2005. učinile korak naprijed. Hrvatska je postala kandidat i otvorila pregovore, Makedonija postala kandidat, Srbija i Crna Gora i BiH počele pregovore o sporazumu, Albanija potpisala SSP. I to jeste napredak i to je uspjeh politike EU za ovu regiju. Ali dalji uspjeh te politike se neće postići postavljanjem ograničenja, nego daljim promovisanjem takve politike, ocijenio je **Osman Topčagić**, direktor Direkcije za evropske integracije pri Vijeću ministara BiH.

On smatra da se treba držati pri obećanja iz Soluna, koja su potvrđena u Salzburgu i ostaviti mogućnost da sve države napreduju u procesu približavanja EU koliko mogu.

"EU mora ovo podržavati. Ovo je najbolja garancija mira i stabilnosti u regiji i dalje na evropskom kontinentu. I ono što se kaže da proces proširenja EU nije završen dok ne uđu države zapadnog Balkana nije nikakva fraza, nego suština. Čitav projekat EU, nastao na težnji država zapadne Evrope da se koncentrišu oko razvoja i mira, stabilnosti, saradnje umjesto sukoba, mislim da je direktno primjenljiv kod nas i da nema boljeg rješenja ni za nas ni za EU nego da se ovaj proces završi", ističe Topčagić.

On je ukazao na mišljenja da od početka pregovaranja o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju do članstva u EU prođe od osam do

Osman Topčagić

deset godina.

"To su mišljenja nekih kolega koji su već prošli taj put i pokazalo se da je to bio period za Sloveniju. Oni su 1996. pregovarali sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, a 2004. su ušli u EU. Neke države centralne i istočne Evrope išle su čak i brže, ali osam do 10 godina je neki period u kojem se sigurno mnogo toga može napraviti. Mnogo toga zavisi od stanja svijesti, od promjena u glavama. Ja mislim da se te promjene postupno odražavaju. I onda to treba iskoristiti i pretočiti u zakone i jake institucije. Svi mi jako pratimo i kod nas su to razne teme, što Hrvatska radi u ovoj fazi, što je Slovenija radila kada se pripremala. Ljudi govore o tome, znaju dosta, bili oni poljoprivrednici, bili u proizvodnji, trgovini, javnoj upravi, centralnoj banci....", naglašava Topčagić.

On dodaje da su ljudi svjesni u velikoj mjeri i da će nešto morati mijenjati u nekom momentu, što su već prihvatili.

"Ja bar kod nas ne vidim neke otpore i pitanja zašto nam treba Evropska unija. Ne! Mi znamo, da će to doći i do tada će se promijeniti mnogo toga. Na kraju će biti dobro za nas, jer to su neki standardi koji su se pokazali korisnima za druge države. Zato će biti dobri i kod nas i omogućiće napredak. Iako se zakonodavstvo povećava, iako sama EU razvija kriterijume koje treba ispuniti pa oni postaju sve složeniji, ja mislim da se taj posao može završiti u jednom roku od osam do 10 godina. To će zavisi i od spremnosti same EU da to podrži, ali ne samo finansijski", ocjenjuje Topčagić.

N.R.

JEDINSTVENI MULTILATERALNI SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI U JUGOISTOČNOJ EVROPI OLAKŠAĆE TRGOVINU I INVESTIRANJE U REGION

Piše: mr Dragan Stojović

Prema rezultatima Tranzicionog izvještaja za 2005. godinu Evropske banke za obnovu i razvoj, region jugoistočne Evrope privukao je oko 10 milijardi eura direktnih stranih investicija, što je svakako respektabilan i ohrabrujući podatak.

Generalno posmatrano, poslovno okruženje u regionu se popravlja, iako su prepreke poslovanju i dalje velike u poređenju sa zemljama centralne i istočne Evrope. Ključni makroekonomski indikatori i dalje imaju pozitivne trendove u svim zemljama jugoistočne Evrope. Rast BDP-a je i dalje prisutan u Srbiji, Albaniji i Bugarskoj koji su u 2005. godini prednjačili sa stopom od 6–6,5%, dok je inflacija bila niža od 10% (sa izuzetkom Moldavije, Rumunije i Srbije). Skoro sve zemlje jugoistočne Evrope u posljednjih pet godina bilježe snižavanje bužetskog deficita, strane direktne investicije konstantno rastu, a lideri u privlačenju investicija u prvoj polovini ove decenije su bile Rumunija, Bugarska i Hrvatska.

Ova relativno pozitivna slika o regionu ima i svoju drugu stranu.

Što se više krećete ka EU, jača interes za strana ulaganja

Najprije, pitanje koncentracije i kretanja investicija pokazuje da je preko 75% ukupnih stranih direktnih investicija otišlo u Rumuniju. Udio greenfield investicija je nedovoljan, pa se kao prioritet nameće potreba podsticanja ovih investicija i razvoj malih i srednjih preduzeća. Ukupni godišnji prilivi stranih direktnih investicija su srazmjerno niski u poređenju sa nekadašnjim zemljama u tranziciji. Takođe, relativno je mali udio investicija koje dolaze iz samog regiona.

Gotovo sve zemlje u regionu imaju višegodišnji problem visokih trgovinskih deficita koji permanentno opterećuje privrede ovih zemal-

ja. Složeno administrativno okruženje i relativno nizak nivo standardizovanih proizvoda i usluga koje bi mogle biti konkurentne na tržištu Evropske unije, i dalje predstavljaju ključne probleme i izazove za kreatore ekonomske politike u ovim zemljama.

Ohrabrujući koraci na planu evropskih integracija, jasan su indikator da je EU spremna da se ozbiljno obaveže na dalju podršku regionu, a sa druge strane, ovi pozitivni pomaci imaće nesumnjivog uticaja na jačanje interesa za ulaganja i ekonomski oporavak ovog dijela evropskog kontinenta. Imajući u vidu geostrateški i geopolitički

SAD JE BITNO PODSTICATI GREENFIELD INVESTICIJE

Kada je riječ o Crnoj Gori iz ugla Indeksa investicionih reformi, naglasak u narednom periodu treba da bude na sljedećim reformskim mjerama:

- U domenu investicione politike – usvojiti strategiju za promociju investicija koncentrisanu na podsticanje greenfield investicija u prioritetnim sektorima (prvenstveno u turizmu i sektoru usluga) i aktivnije djelovanje crnogorske agencije za promociju investicija – MIPA;
- Osigurati sistematsku i dosljednu primjenu Zakona o intelektualnoj svojini;
- Podstaci dijalog između privatnog i javnog sektora o efektima postojeće stope poreza na dobit preduzeća – posebno kada je riječ o lokalnom nivou;
- Smanjiti administrativna ograničenja na lokalnom nivou;
- Usvojiti strategiju konkurentnosti koja će podrazumijevati osnivanje nezavisnog tijela za konkurentnost, sa nadležnostima da istražuje slučajeve monopolskog ponašanja i primjenjuje sankcije;
- U oblasti antikorupcijske politike – usvojiti novi Zakon o javnim nabavkama i ojačati njegove implementacione mehanizme.

značaj jugoistočne Evrope, ne treba sumnjati da će u godinama koje su ispred nas taj interes biti sve veći. Najnoviji izazov predstavlja svakako proces zaključivanja jedinstvenog multilateralnog sporazuma o slobodnoj trgovini. Njime će se u značajnoj mjeri olakšati postojeći mehanizam, približiti zemlje regiona standardima Svjetske trgovinske organizacije i, ono što je najvažnije, poslovnoj zajednici će se olakšati trgovina i investiranje širom regiona.

Jedna od inicijativa koja je prvenstveno fokusirana na jačanje investicionog ambijenta u regionu je Investment Compact. Aktivnosti ove inicijative (koja se realizuje uz podršku sekretarijata OECD-a u Parizu i Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu u Briselu) koncentrišu se na četiri oblasti. To su: evaluacija i monitoring (kada je riječ o progresu u reformama u oblasti investicione politike); podrška u primjeni investicionih reformi kroz kvartalne izvještaje usmjerene na pojedine sektore; uspostavljanje dijaloga između privatnog i javnog sektora kroz regionalnu mrežu Savjeta stranih investitora i publikovanje tzv. Bijele knjige o investicionim reformama sa preporukama vladama u cilju unaprijeđenja investicione klime; i konačno, politička podrška

kroz godišnje ministarske konferencije koje imaju za cilj dalje podsticanje investicionih reformi u regionu.

U okviru aktivnosti Investment Compact-a, krajem prošle godine kreiran je tzv. Indeks Investicionih Reformi (IRI) sa namjerom da se na moderan, transparentan i efikasan način prati unaprijeđenje investicione klime u zemljama jugoistočne Evrope. Kroz tripartitnu evaluaciju (međunarodne finansijske institucije – vlade – privatni sektor) i misije u zemljama JIE, prati se napredak

sljedećih indikatora, odnosno dimenzija: investiciona politika, politika promocije investicija, poreska politika, antikorupcijska politika, konkurentnost, trgovinska politika, regulatorne reforme, finansijske institucije, podrška malim i srednjim preduzećima i ljudski resursi. Prvi Indeks investicionih reformi biće predstavljen na konferenciji ministara ekonomije zemalja jugoistočne Evrope krajem juna u Beču.

Autor je generalni sekretar Udruženja politikologa Crne Gore.

DIREKTNE STRANE INVESTICIJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI U PERIODU 2002 – 2005. (mn €)

Zemlja	2002.	2003.	2004.	2005.
Albanija	151.4	157.8	278.4	200
Bosna i Hercegovina	281.8	337.6	400.4	240
Bugarska	980.0	1850.5	2278.2	1600
Hrvatska	1195.1	1788.4	980.0	1500
BJR Makedonija	82.6	85.4	126.5	100
Moldavija	–	–	121	100
Rumunija	1212	1946	5183	4800
Srbija i Crna Gora	593.2	1242.7	829	1250
U K U P N O	4496	7408	10196	9790

ODLUKA SAMITA ŠEFOVA DRŽAVA I VLADA EU, ODRŽANOG 15. I 16. JUNA U BRISELU

Zamrznuta priča o ustavu

Mučno pitanje prvog ustava Evropske Unije, koji je trebalo da donese još tješnje povezivanje 25 članica EU, biće zamrznuto do 2008. godine, odlučeno je na najnovijem Samitu šefova država i vlada EU, održanom 15. i 16. juna u Briselu.

Odluke većine građana Francuske i Holandije da prošle godine odbace prijedlog ustava izgleda da su dobro došle i pojedinim najuticajnijim državama EU, pogotovo Velikoj Britaniji, koje još nisu voljne da značajan dio svog suvereniteta predaju u ruke zajedničkim institucijama.

Nesporni da se usaglasu oko sudbine ustava, evropski lideri su odlučili da umjesto toga nastave sa projektima za koje se nadaju da će povratiti kredibilitet EU, prije svega onih koji se tiču energetske politike i imigracije, prenose svjetske agencije.

"Ne žele da rizikuju da čitava stvar opet propadne", izjavio je predsjednik Evropske komisije, **Jose Manuel Barroso**, povodom odluke da se Ustav ostavi da i dalje visi u vazduhu, i pozvao sve da prestanu sa špekulacijama o tome da li je ustav mrtav ili ne.

"Živ ili mrtav je pitanje za gangsterske filmove", rekao je Barroso.

Ustav može biti prihvaćen samo jednoglasnom odlukom svih 25 članica EU. Većina zemalja smatra da je taj dokument neophodan za reformu preopterećenih institucija, ali postoji i manjina koja bi ga najradije zaboravila.

Sa Samita

"Produžili smo 'period razmatranja', upravo zato što nismo pronašli način da se izvučemo iz ovoga", izjavio je francuski predsjednik **Jacques Chirac**, koji je neuspjeh ustava na referendumu u Francuskoj platio sopstvenim političkim rejtingom.

Prema riječima diplomata, na samitu je bilo jasno da ni do kakvih promjena neće doći dok ne prođu izbori u Holandiji i Francuskoj, zakazani za maj 2007. godine.

Premijer Luksemburga **Jean Claude Juncker** izjavio je da većina lidera vjeruje da bi i samo uklanjanje riječi "ustav" pomoglo da glasači prihvate najavljene reforme.

"Izraz 'ustav', na način na koji ga razumije većina ljudi stvara utisak da se Evropska unija pretvara u državu", rekao je on.

Međutim, njemačka kancelarka **Angela Merkel**, čija zemlja preuzima predsjedavajuće mjesto EU u januaru, istrajava u ideji da institucionalnu reformu ne smiju "proturati" pod drugim imenom.

"Ne vjerujem da će promjena imena sama po sebi završiti posao", rekla je Merkel. "Potrebno je samo strpljenje. Ponekad je to tako u životu".

Francuski, holandski i pretežno euroskeptični britanski zvaničnici najprije su tražili da se riječ "ustav" uopšte ne pominje. Međutim, Njemačka i 14 drugih zemalja koje su ratifikovale ustav, uključujući Španiju, Belgiju i Luksemburg, ne žele da ga vide zaboravljenog ili gurnutog u zapećak.

"Dokument koji je Španija ratifikovala je sasvim dobar" izjavio je španski premijer **Jose Luis Zapatero**.

Predsjedavajući Evropskog savjeta, austrijski federalni kancelar **Wolfgang Schüssel** ocijenio je da, bez obzira što još nema novog ustava, postoji jednoglasnost o tome da Ugovor iz Nice nije dovoljan na duže staze.

"Takođe smo se složili da su osnove Ustavnog ugovora zdrave i da ih treba zadržati. Međutim, nismo uspjeli da se složimo oko novih elemenata koji bi ojačali suštinu ugovora".

On je rekao da je ohrabrujuće to što su od juna 2005. još pet članica ratifikovale Ustavni ugovor, tako da je trenutno 15 članica već formalno usvojilo ovaj dokument.

"Samo dvije su ga odbacile, a ostaje još 8 članica koje tek treba da donesu odluku. U međuvremenu, period razmatranja bio je koristan u pogledu komunikacije sa stanovništvom, i prepoznavanja njihovih briga i strahova. Ovaj proces komuniciranja Evrope sa građanima mora biti nastavljen", rekao je Schüssel.

Na samitu je najavljeno da će se ceremonijalna konferencija šefova vlada i država održati 25. marta 2007. u Berlinu, u znak proslave 50-godišnjice Rimskih ugovora.

N.R.

KREĆE DVOSTRUKI PRISTUP

Schüssel je istakao da će se EU u novoj fazi koncentrisati na konkretne projekte i rezultate.

"U tom smislu, predstavili smo prijedlog dvostrukog pristupa – prije svega, korišćićemo postojeće ugovore da ostvarimo konkretne rezultate, dok će, s druge strane, predsjedavajuća članica u prvoj polovini 2007. godine predstaviti izvještaj o konsultacijama sa ostalim članicama, u kojima će se uzeti u obzir njihovi prijedlozi i ispitati dalje mogućnosti razvoja", objasnio je Šisel.

"Buduće odluke će se zasnivati na ovom izvještaju. Presudni koraci moraju biti preduzeti najkasnije u drugoj polovini 2008. godine. Svaki predsjedavajući, od početka procesa ratifikacije, ima posebnu odgovornost da nastavi sa ovim procesom", naglasio je Schüssel.

ZAŠTO JE POBOLJŠANJE ADMINISTRATIVNOG KAPACITETA JEDAN OD NAJVEĆIH IZAZOVA CRNE GORE

Dodatna obuka i za funkcionere

Piše: mr Vladimir Vučinić

Reforma javne uprave i jačanje njenih kapaciteta biće od ključnog značaja za proces evropskih integracija Crne Gore. Prenošenje *acquis-a* i njegova primjena su u najvećem dijelu u nadležnosti administracije. Shodno tome, put ka EU će zavistiti od kvaliteta i efikasnosti crnogorske administracije.

Administrativni kapaciteti koje zahtijeva Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), su na nižem nivou nego oni koji će biti potrebni kada naša zemlja jednom počne pregovore za punopravno članstvo u EU, ali, bez obzira na ovu činjenicu, Crna Gora treba da radi na jačanju svojih kapaciteta i reformi državne uprave kako bi spremno dočekala nove izazove i implementirala neophodnu zakonsku regulativu.

Pored već sprovedenih reformi i različitih programa obuke državne

administracije, za Crnu Goru je imperativ da razvije stabilnu, efikasnu i profesionalnu javnu upravu.

Evropska komisija je u svom posljednjem godišnjem Izvještaju o napretku Srbije i Crne Gore iz 2005. godine pozitivno ocijenila ostvareni napredak na putu evropskih integracija Crne Gore, koji je uključivao donošenje brojnih zakona u skladu sa evropskim zakonodavstvom, kao i ustanovljavanje novih i jačanje postojećih institucija. Takođe je istaknut značaj formirane mreže za evropske integracije u Crnoj Gori koja može poslužiti kao dobra osnova za dalje jačanje administrativnih kapaciteta za proces približavanja EU.

Međutim, EK je konstatovala da je potrebno jačanje i poboljšanje saradnje među strukturama koje se bave evropskim integracijama na

svim nivoima. Shodno tome, istaknuto je da je Crnoj Gori neophodan viši nivo administrativnih kapaciteta da uspješno sprovede proces evropskih integracija, te da se ovom pitanju treba ozbiljno posvetiti.

Crnogorske vlasti su započele konsolidaciju efikasne državne administracije 2002. godine, kroz pokretanje projekta "Reforma javne uprave u Crnoj Gori" (PARIM), sponzorisan od strane agencija EU. Pored reforme javne uprave u Crnoj Gori, kontinuirano se odvijaju programi obuke u saradnji sa partnerima na bilateralnoj osnovi i u saradnji sa institucijama EU (TAIEX). U saradnji sa Slovenijom i Francuskom u 2006. godini, započet je i *Twinning* program, koji će biti usredsređen upravo na jačanje kapaciteta institucija za

MORAĆEMO I NA LOKALNOM NIVOU DA SE USAVRŠAVAMO

Iskustvo postojećih zemalja članica EU pokazuje da učestvovanje u procesu odlučivanja u EU traži aktivno učešće lokalnih vlasti. Na kraju, to dovodi do toga da u mnogim zemljama EU administrativni kapaciteti lokalnih vlasti budu ojačani. Što se tiče Crne Gore, neophodnost obučenosti lokalne administracije biće potrebna za korišćenje Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA), koji bi trebao da stupi na snagu januara 2007. godine. Upravo će lokalna administracija samostalno morati da aplicira sa različitim projektima za EU fondove. Tako se jačanje administrativnih kapaciteta, pored državnog, mora usmjeriti i na lokalni nivo.

Pored obuke postojećeg kadra, treba intenzivno raditi na dovođenju novih kadrova, školovanih na univerzitetima širom Evrope koji su voljni da se angažuju na ovim poslovima u Crnoj Gori. Vežano za pomenuto, trebalo bi razmisliti o uvođenju stipendija za prestižne evropske fakultete, koje će omogućiti mladim ljudima da steknu potrebna znanja, a zatim iste obavezati da se vrate i rade za javnu upravu na određeni rok. Ovo je već ustaljena praksa u zemljama u okruženju, koja se pokazala veoma uspješnom na polju jačanja kadrovskih potencijala.

DRŽAVA DA ZAUSTAVI ODLIV KADROVA

Kada se govori o administrativnim kapacitetima, veoma je bitno da obučeni kadar bude i dalje motivisan da ostane u službi i da se potencijali obučenog kadra koriste na najbolji mogući način. To se može postići podizanjem profesionalnog nivoa državne uprave, gdje napredovanje u službi zavisi isključivo od profesionalne sposobnosti i postignutih rezultata, kao i kroz razne vidove direktnog uključivanja u proces integracija i razmjenu iskustava sa drugim državama.

Ne treba zaboraviti da u narednom periodu treba postepeno povećavati zarade i beneficije (povoljni krediti, finansiranje usavršavanja...), kako bi se spriječio odliv obučenog kadra u međunarodne organizacije i institucije koje pružaju bolje finansijske uslove.

Treba shvatiti da nije najznačajnije koliko će trajati put pridruživanja, već je mnogo bitniji kvalitet tog pridruživanja koji će omogućiti crnogorskom društvu brži razvoj i prosperitet.

proces evropskih integracija, a trajaće 18 mjeseci.

Svi ovi projekti koji imaju za cilj stvaranje efikasnog sistema državne administracije u Crnoj Gori, doprinose ubrzanju reformi u sektoru javne uprave i pripremaju Crnu Goru za dalji put ka članstvu u EU.

Dostignuti nivo administrativnih kapaciteta bi trebalo dalje jačati i razvijati kako bi Crna Gora napredovala u procesu evropskih integracija, a kako je ovaj proces jedan od ključnih prioriteta Vlade RCG, politička odlučnost će poslužiti kao dobra osnova za dalji rad na jačanju potrebnih kapaciteta i dalje reforme javne uprave.

Sprovođenje reformi u Crnoj Gori umnogome zavisi od sposobnosti i obučenosti službenika u javnoj upravi da ih primijeni. Kako je strateški cilj Vlade Crne Gore punopravno članstvo u EU, treba naglasiti da obučeni administrativni kadar, u ovom slučaju, postaje jedno od najvažnijih kriterijuma koje nalaže članstvo u EU. Takođe, stvaranje funkcionalne, efikasne i kompetentne javne uprave pomoći će stvaranju pozitivne slike o kapacitetima institucija u Crnoj Gori koje su uključene u proces inte-

gracija.

Problem administrativnih kapaciteta pratio je (i još uvijek prati) neke države koje su postale članice EU ili imaju status zemlje kandidata. S tim u vezi, nedostatak administrativnih kapaciteta za proces evropskih integracija ne treba posmatrati kao nepremostivi problem, već kao izazov koji je moguće riješiti sveobuhvatnom reformom. Napominjemo da posebnu pažnju treba posvetiti kvalitetu administracije kako na državnom, tako i na lokalnom nivou.

Crna Gora mora biti spremna da preuzme, u skladu sa svojim napretkom na putu ka EU, ne samo nove nadležnosti koje će joj biti prenešene, već i da iskoristi mogućnosti koje joj nudi članstvo u EU. Treba imati na umu da veći stepen napretka na putu evropskih integracija podrazumijeva i stvaranje niza novih institucija i neophodnost uključivanja eksperata u ove institucije kako bi se proces uspješno priveo kraju.

Jedan od fokusa reforme državne administracije treba da bude stvaranje jasne i funkcionalne podjele nadležnosti u okviru različitih institucija, kroz izmjenu Zakona o državnim službenicima i

namještenicima i donošenje kvalitetnih pravilnika. Takođe, treba postići i visok kvalitet službenika, a sve u cilju stvaranja efikasne državne administracije neophodne za proces integracije u EU.

Pored reforme državne uprave, važan segment jačanja kapaciteta jeste obuka kadra za poslove vezane za proces evropskih integracija. Obuku treba sprovesti na svim nivoima, kako među visokim funkcionerima, rukovodiocima, pripravnici, tako i među administrativnim osobljem unutar institucija i organa javne uprave. Usavršavanje službenika i njihova obuka treba da budu usmjereni na sticanje savremenih znanja iz oblasti evropskih integracija, ali ne isključivo u teorijskom smislu, već prevashodno praktičnom. To se može postići kroz upoznavanje sa iskustvima novih članica EU i zemalja u regionu koje su već prešle put koji Crnoj Gori predstoji.

Razvoj mreže za obuku sa definisanim zadacima i postupcima, će u cjelokupnoj administraciji obezbijediti efikasnost zapošljenih i posebno povećati sposobnost da se uspješno upravlja u novonastalim situacijama.

Pored znanja o evropskim integracijama i znanja osnovne struke, za sve segmente državne administracije uključene u ovaj proces, veoma je važno poznavanje jednog od radnih jezika institucija EU – najbolje engleskog ili francuskog jezika. Oni koji uđu u pregovore sa EU bez znanja stranog jezika i elementarnih profesionalnih znanja, često dolaze u nelagodne situacije (primjer zemalja u okruženju), a time se usporava i sam tok pregovora i efikasnost rada različitih radnih grupa i sastanaka pregovaračkih timova.

Autor je službenik Ministarstva inostranih poslova RCG i saradnik Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

PREDSTAVLJAMO INSTITUCIJE EU

Evropska centralna banka

Zgrada ECB u Frankfurtu

Evropska centralna banka je osnovana 1. juna 1998. g. kao nasljednica Evropskog monetarnog instituta. To je bila i završna faza uspostavljanja monetarne unije na evropskom nivou, sa zajedničkom centralnom bankom i jedinstvenom valutom. Evropska centralna banka kreirana je prema takozvanom "njemačkom modelu", po ugledu na Bundesbanku, a sjedište joj je u Frankfurtu na Majni.

Zajedno sa nacionalnim centralnim bankama, ECB čini Evropski sistem centralnih banaka (ESCB), zaduženih za planiranje i sprovođenje monetarne politike u Eurozoni, odnosno u dvanaest zemalja EU koje su prihvatile euro (Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Irska, Italija, Luksemburg, Holandija, Portugal i Španija). Osnovni zadatak ECB je da održi stabilnost cijena, odnosno nivo kupovne moći eura, što je definisano pravilom da stopa inflacije u Eurozoni ne smije prelaziti 2% godišnje. Osim toga, ECB je zadužena za upravljanje deviznim rezervama država članica i platnim prometom, ima isključivo pravo da odobri štampanje novčanica eura, a bavi se i prikupljanjem i obradom statističkih podataka za potrebe finansijskog upravljanja. ECB predstavlja Evropsku uniju u međunarodnim finansijskim institucijama, poput Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Rezerve ECB iznose oko 4 milijarde eura, od čega gotovo 50% dolazi iz rezervi njemačke Bundesbanke i banke Francuske.

Bankom upravlja bord direktora (na čelu sa Predsjednikom) i Upravni odbor, koji se sastoji od članova upravnih odbora i predstavnika nacionalnih centralnih

banaka unutar ESCB. Od 2003.g. Predsjednik ECB je **Jean-Claude Trichet**, bivši guverner Banke Francuske.

Ugovorom o osnivanju Evropske centralne banke garantuje se njena nezavisnost od političkih struktura, kako na nacionalnom, tako i na evropskom nivou. Institucije EU i države članice moraju poštovati odluke ECB i ne smiju uticati na politiku banke ili pojedine članove. Nezavisnost ECB izaziva i poneku kritiku na račun njene transparentnosti i demokračnosti, s obzirom na to da Banka ne prima nikakvu povratnu informaciju od građana niti oni imaju način da utiču na njene politike. Treba dodati da se izvještaji sa sastanaka uprave nikada javno ne objavljuju.

Ipak, ECB je odgovorna Evropskom parlamentu i Savjetu ministara kojima podnosi godišnje izvještaje o poslovanju. Zajedničkom odlukom, Savjet i Parlament imenuju predsjednika ECB i članove Upravnog odbora.

Druga, ozbiljnija kritika ECB, odnosi se na njenu osnovnu funkciju. U nastojanju da održi stabilnost cijena i valute, najveći naponi ECB usmjereni su na kontrolu inflacije, što može dovesti do ograničavanja ekonomskog rasta, ne vodeći direktno računa o zapošljenosti i drugim potrebama privrede. Neki smatraju da se time štite najveće članice Eurozone, u kojima se niskom stopom inflacije spriječava recesija, ali i podižu kamatne stope što može ugroziti privredni rast ostalih evropskih zemalja.

Iako je predviđeno da će se u dogledno vrijeme sve države članice EU pridružiti ekonomskoj i monetarnoj uniji, za sada je samo dvanaest od dvadeset pet članica prihvatilo euro, neke zato što još uvijek ne ispunjavaju uslove, a neke i zato što procjenjuju da im to ne bi donijelo velike koristi. Države van "Eurozone" nijesu uslovljene odlukama ECB i, sa druge strane, ne mogu uticati na njenu politiku, ali su i dalje obavezne da uzimaju u obzir kretanja u Eurozoni pri definisanju sopstvene monetarne politike.

Više informacija o Evropskoj centralnoj banci možete naći na www.ecb.eu.

Vera ŠČEPANOVIĆ

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

Friends of Europe (Prijatelji Evrope) je jedna od poznatijih platformi za razmjenu mišljenja u Briselu, koja se bavi analizama politike EU. Nezavisna je od institucija EU i bez nacionalne ili političke pristrasnosti. Osnovana je 1999. g. sa ciljem da podstakne nove načine razmišljanja o budućnosti Evrope i privuče pažnju široke javnosti tako što će diskusiju učiniti provokativnijom i životnijom, kroz upotrebu novih načina komunikacije i učešće medija.

Politike Evropske unije su komplikovane i mnogim ljudima daleke. To je faktor rizika kojeg su donosioci odluka sve više svjesni. Cilj Friends of Europe je da diskusije o ključnim pitanjima sa kojima se EU suočava proširi van magičnog kruga briselske elite, povezujući se sa raznim diskusionim grupama i medijima širom Evrope. Među njihove aktivnosti spadaju redovne večeri debate u "Café Crossfire" u Briselu, međunarodne konferencije "Samiti evropske politike", kao i rasprave za večerom na kojima se donosioci odluka sastaju sa predstavnicima medija. Time je otvorena mogućnost povezivanja i nezvaničnih kontakata sa donosiocima odluka, predstavnicima korporacija i visokim zvaničnicima EU. Kroz redovne satelitske diskusije o politikama, "Atlantski rendez-vous", između Brisela i Vašingtona, njihova mreža se proširuje i na drugu stranu Atlantika.

Aktivnosti organizacije Friends of Europe koordinira Odbor ktitora, kojim predsjedava **Etienne Davignon**, a koji se sastoji od eminentnih ličnosti u oblasti evropskih integracija, kao što su **Giuliano Amato**, **Javier Solana**, **Carl Bildt**, i mnogi drugi. Njihov doprinos je značajan i u publikacijama FoE, među kojima su najpoznatije "Spasavanje olupina evropskog Ustava", "Osnovi reforme", i "Kako poslati pravu poruku?".

Dva ključna pitanja javljaju se kao lajtmotiv njihovih diskusija i publikacija: reforma donošenja odluka na nivou EU i načini da se poboljša informisanost i komunikacija sa građanima EU. Osim toga, aktivnosti FoE pokrivaju širok spektar tema, sve u cilju uspostavljanja otvorenog foruma za diskusiju među donosiocima odluka, poslovnim ljudima i NVO-ima.

Friends of Europe je jedna od briselskih platformi koja se najbrže razvija, i čiji članovi dolaze iz velikih kompanija, trgovinskih udruženja i privrednih komora, akademskih krugova, međunarodnih organizacija, NVO sektora, regionalnih tijela i diplomatskih misija.

Sjedište FoE nalazi se u Biblioteci *Solvay* u blizini Evropskog parlamenta.

Website: www.friendsofeurope.org
e-mail: info@friendsofeurope.org

Publikacija "Upoznaj Evropsku uniju"

U izdanju Centra za monitoring – CEMI, objavljena je knjiga "Upoznaj Evropsku uniju", u čijoj su izradi su učestvovali mladi crnogorski autori, uglavnom iz nevladinog sektora. Knjiga teži da približi građanima, prvenstveno mladima, osnovne pojmove Evropske unije, njene institucije, način upravljanja, proces proširenja, i poziciju Crne Gore u tom procesu. U publikaciji je

prikazan razvoj i istorija EU, način funkcionisanja, proces izgradnje i najvažnije politike, a na kraju je dat prikaz mjesta i uloge civilnog društva i mladih u EU.

Publikacija je dio višegodišnjeg projekta "Upoznaj Evropsku uniju", finansiranog od strane Ambasade Savezne Republike Njemačke i Ambasade Velike Britanije, koji predstavlja, zajedno sa programom "Upoznaj sistem da bi ga mijenjao", osnovu CEMI-jevog obrazovnog programa za mlade. Pored ambasada, grafičko opremanje je pomogla i Audiovizuelna biblioteka Evropske komisije, koja je dozvolila da u publikaciju budu uključeni niz fotografija čija autorska prava posjeduju.

Urednik publikacije je mr Đuro Stojanović, a autori su: Srđan Brajović, mr Đuro Stojanović, Zlatko Vujović, Daliborka Uljarević, Momčilo Radulović, Stevo Muk, mr Vladimir Vučinić, Bošiljka Vuković, mr Nenad Koprivica, Aleksandar Saša Zeković, Dragana Vešović i Ivana Vojvodić.

"Parlament za Evropu"

Evropski pokret u Crnoj Gori, uz podršku fondacije Friedrich Ebert i u saradnji sa Skupštinom Republike Crne Gore je započeo realizaciju projekta "Parlament za Evropu", specijalnog programa unaprijedenja kapaciteta Skupštine RCG u oblasti evropskih integracija.

"Parlament za Evropu" je program alternativne edukacije republičkih poslanika, čelnika parlamentarnih klubova, članova parlamentarnog Odbora za evropske integracije i stručnog osoblja Parlamenta u oblasti ideja, standarda, principa, strukture i funkcionisanja savremenog evropskog ujedinjenja. Projekat se nadovezuje na uspjehe "škole evropskih integracija", koji realizuju EPuCG, CGO i CRNVO, uz pomoć FOSI ROM.

Prvi modul "Uvod u istorijat i pojmove evropskih integracija – institucije, osnove pravnog i ekonomskog sistema EU" je realizovan u hotelu Xanadu, u Kumboru od 23. do 25. juna 2006. Parlamentarcima su predavali: akademik Radovan Radonjić, dr Tanja Mišćević, Daliborka Uljarević, mr Vladimir Vučinić, Momčilo Radulović, dr Miroslav Prokopijević i dr Zoran Radivojević. Sljedeći modul planiran je za jesen 2006. godine.

Trening CRNVO-a

Treći modul obuke za trenere u oblasti upravljanja projektima finansiranim iz fondova EU realizovan je u Bijeloj od 8. do 11. juna. Polaznici obuke upoznali su se sa metodama rada trenera, kroz obrađivanje tema o procesu učenja odraslih, uloge trenera, stilova vođenja treninga, metoda i tehnika rada, i korišćenja tehnika za podizanje koncentracije polaznika. Na osnovu predavanja, polaznici su dobili i praktičan zadatak da izrade dizajn

treninga i prezentuju rezultate, kao i da na njih dobiju komentare i savjete voditelja seminara. Predavači na ovom modulu bili su treneri CRNVO Daliborka Uljarević i Goran Đurović, a polaznici članovi trenerskog tima CRNVO-a, službenici Ministarstva za evropske integracije i predstavnici EPuCG. Projekat je realizovao Centar za razvoj nevladinih organizacija uz podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo, predstavništvo u Crnoj Gori.

CEDEM-ov seminar o Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima

Ugalu je od 15. do 17. juna organizovan seminar za crnogorske sudije, tužioce i advokate u vezi sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima organizovan je od strane Savjeta Evrope, AIRE Centra iz Londona, Centra za obuku sudija Republike Crne Gore i CEDEM-a.

Na seminaru se govorilo o oba-

vezama koje je država preuzela u vezi se pravom na život i zabranom mučenja, a koji su garantovani Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Projekat je podržan od Ministarstva inostranih poslova Velike Britanije, Vestministerske fondacije za demokratiju i Savjeta Evrope.

Ljetnji turnir CEMI-jevih EU debatnih klubova

CEMI je u okviru projekta "Upoznaj Evropsku uniju" od 17. do 21. juna organizovao ljetnji debatni turnir, na kojem je učestvovalo 6 debatnih klubova. Najbolji je bio EU debatni klub sa Cetinja, drugo mjesto su osvojili debateri iz Herceg Novog, a treće njihove kolege iz Pljevalja. Za najbolje debatare proglašeni su **Aleksandra Paravinja** iz herceg-novskog i **Ivan Vujović** iz cetinjskog EU debatnog kluba.

Nagrade i diplome pobjednicima je dodijelila **Irena Radović**, šefica kancelarije Britanske ambasade, koja je sa Njemačkom ambasadam i donator projekta "Upoznaj Evropsku uniju". Prije samog turnira predavanja o Evropskoj uniji održali su **Gyula Nemet**, otpravnik poslova Mađarske ambasade, **Dragan Đurić**, pomoćnik ministra za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije i **mr Vladimir Vučinić** iz Ministarstva inostranih poslova.

EU klubovi su se sastajali nedjeljno u toku čitavog drugog polugodišta i debatovali na različite teme vezane za EU i Crnu Goru u procesu približavanja EU. Pored odabranih profesora, kao fasilitatori u radu, učestvovali su vršnjački edukatori.

Projekat "Upoznaj Evropsku uniju" predstavlja višegodišnji program vršnjačke edukacije u okviru programa evropskih integracija. Sa početkom školske godine CEMI-jevi treneri su održali prezentacione radionice u 21 opštini u Crnoj Gori, na kojima preko 400 srednjoškolca upoznato sa istorijom i institucijama Evropske unije, i pozicijom Crne Gore u procesu pridruživanja.

Dijalog civilnog sektora sa EK

Šef odsjeka za Crnu Goru pri Generalnom direktoratu Evropske Komisije za proširenje, **Vassilis Maragos**, razgovarao je 13. juna, u prostorijama EPuCG sa predstavnicima civilnog sektora Crne Gore, o ulozi civilnog društva u daljem procesu pridruživanja. Ovaj susret je organizovan kroz Forum škola evropskih integracija, a u okviru radne posjete gospodina Maragosa Crnoj Gori čija je osnovna tema bila IPA – novi program predpristupne pomoći, koji će stupiti na snagu od 2007. godine.

Predstavnici civilnog društva izrazili su konkretne prijedloge za unaprijeđenje saradnje, pri čemu je posebna pažnja posvećena direktnoj komunikaciji civilnog društva sa EK, zahtjevu da se fondovi EU namijenjeni ovom sektoru diversifikuju a procedure pojednostave u onoj mjeri koliko je to moguće, kao i da raspodjela sredstava ide direktno a ne preko vladinih institucija kao posrednika. Posebno je bilo riječi o

možućnostima viznih olakšica.

Sastanku su prisustvovali: **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, **Stevo Muk**, izvršni direktor CRNVO-a, **Zlatko Vujović**, izvršni direktor CEMI-ija, **Nenad Koprivica**, izvršni direktor CEDEM-a, **Biljana Zeković**, izvršna direktorka SOS telefona, **Radovan Bogojević**, saradnik EPuCG i **Bego Begu**, koordinator Evropskog programa u FOSI ROM.

Javnost Crne Gore i evropske integracije

Evropski pokret u Crnoj Gori je, uz podršku fondacije Institut za otvoreno društvo, Predstavništvo u Crnoj Gori, pokrenuo projekat "Javnost Crne Gore i evropske integracije", sa ciljem povećanja nivoa znanja i svijesti crnogorske javnosti o procesu integracije Crne Gore u EU i zadacima koje taj proces donosi.

Projekat obuhvata: analizu štampanih medija u Crnoj Gori sa osvrtom na evropske integracije, prezentaciju i distribuciju dobijenih podataka u obliku elektronske publikacije koja se šalje na više elektronskih lista u Crnoj Gori i inostranstvu. U saradnji sa CRNVO-om,

sažetak ove publikacije biće štampan u vidu specijalnog dodatka u listu "Građanin".

Planirana je i izrada baze podataka svih članaka objavljenih u Crnoj Gori na temu evropskih integracija, koja će biti dostupna na web stranici www.emim.org.

Dalje aktivnosti podrazumijevaju saradnju sa CEMI-ijem kroz istraživanje stavova pojedinih grupa crnogorskih građana, dok će se sa Nacionalnom bibliotekom "Đurađ Crnojević" na Cetinju prikupljati podaci o svim periodičnim i naučnim publikacijama koje su vezane za širi okvir evropskih integracija.

Evropske integracije u Jugoistočnoj Evropi

U Ohridu je 28. i 29. maja 2006. godine održan završni seminar Kosovske škole evropskih integracija, na temu "Evropske integracije u jugoistočnoj Evropi". Cilj seminara bio je napraviti pregled ukupnog stanja u regionu zapadnog Balkana u pogledu evropskih integracija, kao i razmjena iskustava među učesnicima iz različitih zemalja. Učesnici seminara bili su polaznici KŠEI, a govorili su eminentni stručnjaci za evropske integracije iz Hrvatske, Makedonije, Albanije, Bugarske, kao i predstavnici institucija EU u regionu. Seminar je organizovala KCSF (Kosovar Civil Society Forum) uz

podršku SOROS fondacije. Kosovska škola evropskih integracija osnovana je po ugledu na školu evropskih integracija u Crnoj Gori, koju organizuju Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija i Evropski pokret u Crnoj Gori, čiji su predstavnici učestvovali na ovom seminaru, kako bi se uspostavila i razvila dalja saradnja između škola. U ime organizatora crnogorske škole evropskih integracija, seminaru su prisustvovali **Momčilo Radulović**, Generalni sekretar EPuCG, **Branislav Veljković**, regionalni koordinator EPuCG i **Vera Šćepanović**, saradnica CGO-a.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

TENSIONS OF EUROPE SUMMERSCHOOL, BORDEAUX

This Summerschool will focus on the theme of Integration and Fragmenting Europe through infrastructure development and use. It is organised by Christophe Bouneau and Pascal Griset and will be held September 18–22 2006 in Bordeaux. It aims at junior scholars in the humanities and social sciences, including Ph.D students and post-graduates.

The deadline for admission is Friday June 30.

Travel grants may be available, and residential costs are covered by the organizers.

For a full description visit www.histech.nl/tensphase2/Summerschool/FirstSummerschool.pdf

ADVANCED DIPLOMA IN EUROPEAN STUDIES COURSE 2006/2007

The course takes one academic year and is divided into two full-time semesters from October to June, totalling 400 hours approximately. Examinations take place in February and June. Attendance of lectures and participation in activities organised by the College are

compulsory. Lectures are held in English, French and Italian.

Students who have obtained the ADES diploma may also be awarded an In-depth Advanced Diploma in European Studies (I-ADES) by submitting a final dissertation on a European issue which they have drafted under the guidance of one of the College's professors.

Scholarships will be granted to a limited number of applicants to support worthy students who demonstrate financial need. Scholarships will be awarded by the Selection Committee on the basis of funds available, once all applications have been processed.

Deadline: 1 September 2006.

Website:

www.collegioeuropeo.it/diplomaAvanzato_gb.asp.htm

IZA EUROPEAN SUMMER SCHOOL IN LABOR ECONOMICS

In 1998, IZA created the European Summer School in Labor Economics, which takes place once a year in the conference center of Deutsche Post at the lake of Ammersee in Bavaria/Germany.

The objective of the Summer School is to bring together a large number of PhD students and senior lecturers to study new areas in labor economics. Students have the opportunity to present their work and discuss ideas with established researchers in a relaxed and open atmosphere. The School is open to advanced graduate students from European universities, or Europeans studying abroad, engaged in the preparation of a doctoral dissertation or approaching that stage. Around 35 students will be selected, based on their preparation to

participate in advanced study on the subject.

Submission Deadline:

February 01, 2007

Complete Papers Due:

March 24, 2007

Website:

www.iza.org/en/webcontent/teaching/summerschool_html/index_html

AARHUS SCHOOL OF BUSINESS DOCTORAL SCHOLARSHIPS

The Department of Business Studies at Aarhus School of Business invites applications for a 3 year PhD scholarship within the department's research areas: Accounting, Finance, Informatics and Logistics/SCM, starting 1st September 2006 or later. The application must be received by the Aarhus School of Business no later than **Tuesday 1* August 2006.**

Website:

<http://www.asb.dk/about/available/pedscholarship.aspx>

PHD SCHOLARSHIP AT THE DEPARTMENT OF BUSINESS STUDIES

The Department of Business Studies at Aarhus School of Business invites applications for a 3 year PhD schol-

arship within the department's research areas: Accounting, Finance, Informatics and Logistics/SCM, starting **1st September 2006** or later. The research fields of Accounting include reporting, auditing, use of financial information, management accounting and ERP. In Finance the research fields comprise asset pricing, corporate finance and money & banking and the research fields of Informatics focus on the management and implementation of Integrated Enterprise Systems. Finally, the Logistics/SCM research fields focus on the effective and efficient flows of goods and services, and the related flows of information and cash, where SCM adds a process-oriented and cross-company perspective.

As part of the PhD scholarship the applicant will be enrolled in a PhD program comprising a number of courses within the relevant research area. Applicants must be willing to spend up to 6 months at a foreign university as part of the scholarship. Applicants are required to teach in the department programs and must present their research at seminars and conferences. Furthermore, we expect that PhD scholars participate in activities arranged by the department.

For further information about the PhD scholarship please contact Head of Department Michael Christensen, e-mail: mic@asb.dk.

The appointment will be in accordance with the agreement between the Danish Ministry of Finance and the appointee's organization.

The application

To apply for the PhD scholarship

applicants must fill in an application form that can be found on: www.hha.dk/sekr/fuu/phd-ans-eng.doc.

Further information about the practical issues concerning the scholarship can be obtained from www.asb.dk/research/phd.aspx or from Henrik Scriver, e-mail: hsc@asb.dk.

The application, which should be submitted in 5 copies, must contain the application form, a full CV and a copy of the applicant's M.Sc. certificate. Furthermore applicants must include a description of their research project (max. 5 pages). The application should be sent by post to the Aarhus School of Business, Ms. Helle Bjørnebo Neidhardt, Fuglesangs Allé 4, DK-8210 Aarhus V., Denmark, or electronically to Ms. Helle Bjørnebo Neidhardt, e-mail: hbn@asb.dk

Deadline for applications

The application must be received by the Aarhus School of Business no later than **Tuesday 1st August 2006**. The applicants will be evaluated by an expert assessment committee whose recommendations of each applicant will be sent to the applicant. Priority will be given to the applicant who shows the best research potential.

www.asb.dk/about/available/phd-scholarship.aspx

HUMAINE EU SUMMER SCHOOL 2006, GENOVA-ITALY

The school aims at a deeper understanding of the emotional processes and a better exploitation of this knowledge for the development of emotion-oriented systems. Research topics will be addressed by HUMAINE partners and invited researchers. The HUMAINE EU Summer School will include seminars, tutorials, round tables, and experimental activities. The latter will be finalised to the setup of a final public concert, where continuous measurement and investigation on emotional phenomena in music performance will be faced.

Target: Professors, Researchers, Post-Doc, and PhD students. Dates: September 22-28, 2006. Site: Casa Paganini, Piazza S.Maria In Passione 34, Genova, Italy. Local organisation: University of Genova, DIST, InfoMus Lab.

Deadline for submission:

July 15, 2006

www.infomus.dist.unige.it/HumaineSummerSchool2006/

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Uređivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I

Tel / fax: 081 / 665 - 112, 665 - 327

E-mail : eicbilten@cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cgo.cg.yu